

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง บทบาทของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง
ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนา
ศักยภาพให้แก่ชุมชนไทย เพื่อตอบสนองนโยบาย
การทูตเพื่อประชาชน

จัดทำโดย นางสาวสุรีย์ ไตรรัตน์นุกูล
รหัส 6008

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6 ปี 2557
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง บทบาทของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง
ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาศักยภาพให้แก่ชุมชนไทย
เพื่อตอบสนองนโยบายการทูตเพื่อประชาชน

จัดทำโดย นางสาวสุรีย์ ไตรรัตนนุกุล
รหัส 6008

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6 ปี 2557
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....
(เอกอัครราชทูต สุจิตรา หิรัญพฤษ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ พนัสพรประสิทธิ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลอย สืบวิเศษ)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบทบาทของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาศักยภาพให้แก่ชุมชนไทย และศึกษาถึงปัญหา/อุปสรรคของการดำเนินงานในด้านนี้ของสถานกงสุลใหญ่ฯ

ในการศึกษาได้มีจัดกลุ่มคนไทยที่พำนักอยู่ในฮ่องกงออกเป็น 3 กลุ่มตามศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และพบว่า คนไทยในกลุ่มที่มีศักยภาพระดับต่ำมีความกระตือรือร้นในการรวมกลุ่มและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นไทย ตลอดจนกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในกลุ่ม มากกว่าคนไทยในกลุ่มที่มีศักยภาพระดับสูงและระดับกลาง

จากการศึกษายังพบอีกว่า สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้มีบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของคนในกลุ่มที่มีศักยภาพระดับต่ำอย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่เคยมีบทบาทหรือมีบทบาทน้อยมากในการชักจูงให้คนไทยในกลุ่มที่มีศักยภาพสูงและกลางเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมไทยต่าง ๆ รวมทั้งยังไม่ได้แสดงบทบาทในการเชื่อมโยงคนไทยทั้ง 3 กลุ่มให้ทำความรู้จักสนิทสนมหรือใกล้ชิดกัน

ผู้ศึกษาได้ใช้ SWOT Analysis เป็นกรอบในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่เป็นอุปสรรคที่ทำให้สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ไม่สามารถมีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแก่ชุมชนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังได้นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการดำเนินการในเรื่องนี้ โดยจำแนกข้อเสนอแนะเชิงนโยบายออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ และด้านยุทธศาสตร์ ส่วนข้อเสนอแนะด้านการดำเนินการ ผู้เขียนได้จำแนกออกเป็น 5 ด้าน คือ (1) ด้านการเชื่อมโยงกลุ่มคนไทย (2) ด้านการส่งเสริมบทบาทของชุมชนไทยในสังคมฮ่องกง (3) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินโครงการฝึกอบรมวิชาชีพของสมาคมไทย (4) ด้านงบประมาณ และ (5) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสถานกงสุลใหญ่ฯ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง “บทบาทของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาศักยภาพให้แก่ชุมชนไทย เพื่อตอบสนองนโยบายการทูตเพื่อประชาชน” ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา และความกรุณาของผู้ให้ข้อมูลหลาย ๆ ท่าน

ผู้ศึกษาขอแสดงความซาบซึ้งต่อท่านเอกอัครราชทูตสุจิตรา หิรัญพฤกษ์ ที่เห็นความสำคัญของการทำการศึกษาในเรื่องนี้ และกรุณารับเป็นที่ปรึกษา รวมทั้งขอขอบพระคุณอาจารย์อีก 2 ท่าน คือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลอย สืบวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 3 ท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ามาให้ความเห็นและคำชี้แนะที่เป็นประโยชน์จนทำให้รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ผู้ศึกษาจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้ศึกษาขอขอบคุณท่านอธิบดีจักษิ ศรีชวนะ กรมพิธีการทูต ที่ได้กรุณาสละเวลาให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นในเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยในช่วงที่ท่านดำรงตำแหน่งกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ขอขอบคุณ คุณเพ็ญประภา ภูมรินทร์ และคุณกนกลักษณ์ โพธิ์ไทรย์ ที่ได้สละเวลาให้สัมภาษณ์ ขอขอบคุณ คุณปาลิตา กำคำ รองกงสุลฝ่ายแรงงาน สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง คุณสุทิน เหล่าวงศ์โคตร (คุณซิม) คุณบงอร ธรรมสอน (สมาคมรวมไทยในฮ่องกง) คุณสวิต อินอ่า (สมาคมเพื่อนไทยในฮ่องกง) และเจ้าหน้าที่สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับการจัดทำรายงานฉบับนี้

ขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการธีรวัฒน์ ภูมิจิตร สถาบันทေးวงศ์วโรปการ และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ได้กรุณาดูแลอำนวยความสะดวกอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาการอบรม

ท้ายสุดนี้ ขอแสดงความซาบซึ้งต่อผู้เข้าร่วมรับการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่น 6 ทุกท่าน ต่อมิตรไมตรีอันอบอุ่นที่ได้กรุณามอบให้ มิตรไมตรีอันอบอุ่นนี้ เป็นสิ่งมีค่าอย่างยิ่งสำหรับผู้ศึกษา นอกเหนือไปจากความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมการอบรม ซึ่งผู้ศึกษาเชื่อมั่นว่า มิตรไมตรีนี้ จะยังยืนตลอดไป

สุรีย์ ไตรรัตน์นุกูล

สิงหาคม 2557

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 กรณีส่องกง	2
1.3 ปัญหาที่ต้องการศึกษา	5
1.4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.5 ขอบเขตของการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	5
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	5
1.7 นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวนโยบายภาครัฐ	7
2.2 กรอบแนวคิดเรื่องชุมชนไทยเข้มแข็ง	8
2.3 กรอบการวิเคราะห์	9
2.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
บทที่ 3 ผลการศึกษา	12
3.1 ลักษณะของชุมชนไทยในฮ่องกง	12
3.2 การก่อตั้งสมาคมไทยในฮ่องกง	13
3.3 โครงการอบรมวิชาชีพของสมาคมไทย	14
3.4 การดำเนินการของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกงในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาศักยภาพให้แก่ชุมชนไทย	18
3.5 การสัมภาษณ์ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ที่สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ในช่วงที่ทำการศึกษา	22
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลโดย SWOT Analysis	25
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	32
4.1 สรุปผลการศึกษา	32
4.2 ข้อเสนอแนะ	33
บรรณานุกรม	37
ประวัติผู้เขียน	39

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	ปี 2553 สมาคม/กลุ่มคนไทย ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 98,000 ดอลลาร์ฮ่องกง	15
ตารางที่ 2	ปี 2554 สมาคม/กลุ่มคนไทย ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 86,300 ดอลลาร์ฮ่องกง	16
ตารางที่ 3	ปี 2555 สมาคม/กลุ่มคนไทย ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 110,600 ดอลลาร์ฮ่องกง	17
ตารางที่ 4	เปรียบเทียบงบประมาณที่สมาคมไทยเสนอเพื่อดำเนินโครงการฝึกอบรมวิชาชีพ และงบประมาณที่สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้รับจัดสรรจากกระทรวงการต่างประเทศ ในช่วงปี 2553-2555	19
ตารางที่ 5	ปี 2553 สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น จำนวน 50,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และได้จัดสรรให้แก่สมาคม/กลุ่มคนไทย	20
ตารางที่ 6	ปี 2554 สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น จำนวน 41,561.96 ดอลลาร์ฮ่องกง และได้จัดสรรให้แก่สมาคม/กลุ่มคนไทย	21
ตารางที่ 7	ปี 2555 สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น จำนวน 49,799.50 ดอลลาร์ฮ่องกง และได้จัดสรรให้แก่สมาคม/กลุ่มคนไทย	22
ตารางที่ 8	การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง	29
ตารางที่ 9	การวิเคราะห์ปัจจัยภายในของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง	30

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 McKinsey's 7 S Model ของ R. Waterman

10

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1.1 หนึ่งในนโยบายต่างประเทศที่รัฐบาลไทยทุกชุดให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องตลอดมา คือ การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยในต่างประเทศ เนื่องจากคนไทยในต่างประเทศนอกจากจะเป็นด่านแรกในการเสริมสร้าง/เผยแพร่ภาพลักษณ์และประเพณี/วัฒนธรรมที่ดีของไทยในประเทศนั้น ๆ แล้ว คนไทยในหลายประเทศยังมีบทบาทในการส่งเสริมเศรษฐกิจไทยด้วย โดยการส่งเงินกลับมาให้พี่น้องที่อยู่ในประเทศไทย ยิ่งไปกว่านั้น คนไทยในบางประเทศ ยังสามารถมีบทบาททางการเมืองที่สามารถช่วยโน้มน้าวรัฐบาลของประเทศนั้นให้ดำเนินนโยบายที่เป็นคุณต่อประเทศไทยได้อีกด้วย¹

1.1.2 จุดเริ่มต้นของชุมชนไทยในต่างประเทศเกิดขึ้นในคริสต์ทศวรรษที่ 1960 (หรือตั้งแต่ปี 2500 เป็นต้นมา) เมื่อคนไทยเริ่มเดินทางออกนอกประเทศมากขึ้นอันเนื่องมาจากผลพวงของการพัฒนาประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ นโยบายต่างประเทศ แรงดึงดูดยั่วยวนจากคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในประเทศตะวันตก การมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างประเทศ (อันเนื่องมาจากการเข้ามาตั้งฐานทัพในประเทศไทยของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2505) และค่านิยมในสังคมไทยเป็นสำคัญ รวมถึงการที่บริษัทการบินไทยได้เปิดบริการการบินเป็นครั้งแรก ซึ่งถือเป็นก้าวสำคัญในการเปิดประตูเชื่อมไทยกับโลกภายนอก และในช่วงนี้เองที่เกิดปรากฏการณ์ใหม่ นั่นคือ การลี้ภัยเดินทางออกนอกประเทศของคนไทย อย่างน้อยใน 2 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียนทุนส่วนตัว และภริยาทหารอเมริกัน โดยคนทั้งสองกลุ่มดังกล่าวต่างมุ่งหน้าไปยังสหรัฐฯ เป็นสำคัญ เพราะในขณะนั้นสหรัฐฯ ได้ทะยานขึ้นมาเป็นประเทศอภิมหาอำนาจของโลกแทนอังกฤษ ฝรั่งเศส หรือยุโรปแล้ว²

1.1.3 จากข้อมูลของศูนย์ประสานงานเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ณ วันที่ 26 มีนาคม 2556 มีคนไทยอาศัยอยู่ในต่างประเทศโดยไปตั้งถิ่นฐานไปทำงาน และไปเรียนหนังสือประมาณ 1 ล้าน 4 หมื่นคน โดยอาศัยอยู่ในประเทศต่าง ๆ ทุกทวีปทั่วโลก ประเทศที่มีคนไทยอาศัยอยู่มากที่สุดใน 5 อันดับแรก คือ สหรัฐฯ (ประมาณ 330,349 คน) รองลงมาคือ ไต้หวัน (ประมาณ 75,211 คน) อังกฤษ (ประมาณ 59,500 คน) เยอรมนี (ประมาณ 56,153 คน) ออสเตรเลีย (ประมาณ 54,869 คน) และมาเลเซีย (ประมาณ 51,000 คน)³

¹ ดำรง ไคร์ครวญ, คนไทยโพ้นทะเล: ความสำคัญ ยุทธศาสตร์ และประเด็น, รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 3 (สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2554), หน้า 4.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

³ ศูนย์ประสานงานการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ, ประมาณการจำนวนคนไทยในต่างประเทศ [ออนไลน์] 26 กรกฎาคม 2557 แหล่งที่มา

<http://www.consular.go.th/main/contents/filemanager/จำนวนคนไทย ใน ตปท..pdf>.

1.1.4 คนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกัน เมื่อมีโอกาสพบปะกันบ่อยครั้งเข้า ก็จจะรวมตัวกันเป็นชุมชนไทย เพื่อให้คำปรึกษาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ ชุมชนไทยที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศมีพื้นฐานและอาชีพที่หลากหลาย อาทิ

- ชุมชนไทยในสวีตเซอร์แลนด์ กว่า 80% เป็นหญิงที่สมรสกับชายชาวสวิส มีบ้างที่สมรสกับชายชาวอิตาลี ฝรั่งเศส เยอรมัน ลิคเตนสไตน์ และออสเตรียที่มีถิ่นพำนักถาวรในสวีตเซอร์แลนด์ และอีกส่วนหนึ่งเป็นบุตรที่ติดตามมารดาเข้ามาพำนักอาศัยอยู่ด้วย รวมทั้งบุตรบุญธรรมที่ครอบครัวชาวสวิสขอรับมาเลี้ยงดู ซึ่งเกือบทั้งหมดบิดา-มารดาบุญธรรมจะให้ความรัก และให้การศึกษอบรมเลี้ยงดูประดุจบุตรของตน นอกจากนี้ยังมีชายไทยอีกจำนวนหนึ่งที่สมรสกับหญิงชาวสวิส⁴

- ชุมชนไทยในสหรัฐอเมริกา มีอาชีพหลากหลายกระจายอยู่ในรัฐต่าง ๆ เช่น แพทย์ พยาบาล ผู้ประกอบธุรกิจ/การค้า ลูกจ้าง/พนักงานในบริษัทเอกชน พนักงานในร้านอาหาร ไทย แม่บ้านชาวไทยที่สมรสกับชาวอเมริกันหรือชาวต่างชาติในสหรัฐฯ นักเรียน/นักศึกษา ชุมชนไทยในสหรัฐฯ ถือได้ว่า เป็นชุมชนไทยที่มีศักยภาพ

- ชุมชนไทยในสิงคโปร์ ส่วนใหญ่เป็นแรงงานชายที่ไปทำงาน มีภูมิหลังเป็นเกษตรกรจากภาคอีสานและภาคเหนือ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา พูดภาษาอังกฤษไม่ได้⁵ ชุมชนแรงงานไทยในไต้หวันก็มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

จากพื้นฐานและอาชีพของชุมชนไทยในประเทศต่าง ๆ ที่แตกต่างกันข้างต้น ทำให้รูปแบบและวิธีการในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่แตกต่างกันไป รวมถึงงบประมาณที่ใช้เพื่อการนี้ด้วย โดยจำเป็นต้องพิจารณาจากอาชีพ การศึกษา และศักยภาพของชุมชนไทยในประเทศนั้น เพื่อให้การดำเนินมาตรการใด ๆ ของทางราชการสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด

1.2 กรณีฮ่องกง

1.2.1 เมื่อเอ่ยชื่อเมืองฮ่องกง คนไทยมากมายคงเคยเดินทางไปท่องเที่ยวมาแล้ว หลายคนเคยไปมานับเป็นสิบ ๆ ครั้ง เนื่องจากเกาะเล็ก ๆ แห่งนี้เปรียบเสมือนสวรรค์ของนักช้อปปิ้งสินค้าปลอดภาษีและของผู้ที่นิยมชมชอบการรับประทานอาหารนานาชาติเลิศรส ทั้งยังอยู่ไม่ไกลจากประเทศไทย การเดินทางสะดวก มีเที่ยวบินไป-กลับวันละนับสิบเที่ยวในราคาที่ไม่แพง แต่คนไทยมากมายเหล่านี้อาจไม่ทราบเลยว่า ฮ่องกงก็เป็นสถานที่ในต่างแดนอีกแห่งหนึ่งที่มีคนไทยหลากหลายอาชีพอาศัยอยู่

1.2.2 เมืองฮ่องกง หรือชื่อที่เป็นทางการคือ เขตบริหารพิเศษฮ่องกง (Hong Kong Special Administrative Region หรือ Hong Kong SAR) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของ

⁴ วรรณณา สุจิตตร, ชุมชนคนไทย [ออนไลน์], 14 มิถุนายน 2557 แหล่งที่มา <http://thaiembassybern.org/th/thais.php>.

⁵ เฉลิมพล ทันทันจิตต์, การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยในต่างประเทศ: กรณีศึกษาแรงงานไทยในสิงคโปร์, รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 3 (สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, 2554), หน้า ๙.

ประเทศไทย เป็นเกาะเล็กเกาะน้อยรวมพื้นที่ 1,096.62 ตารางกิโลเมตร หรือขนาดประมาณจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย เกาะฮ่องกง (80.30 ตารางกิโลเมตร) เขตเกาลูน (46.71 ตารางกิโลเมตร) เขตดินแดนใหม่ (New Territories) และเกาะอื่น ๆ (969.62 ตารางกิโลเมตร) มีจำนวนประชากรเพียงประมาณ 7 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮ่องกง มีเพียงร้อยละ 3 ที่เป็นชาวต่างชาติ ฮ่องกงเคยอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษระหว่างปี 2441-2540 (ตามสัญญาเช่า 99 ปีที่อังกฤษปีบบังคับขอเช่าจากจีนภายหลังจีนพ่ายแพ้ในสงครามฝิ่นครั้งที่ 2) หลังจากที่จีนรับมอบฮ่องกงคืนจากอังกฤษเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2540 รัฐบาลจีนได้ใช้นโยบาย “หนึ่งประเทศ สองระบบ” ในการปกครองฮ่องกง โดยให้สิทธิฮ่องกงในการปกครองตนเองอย่างอิสระ สามารถดำเนินนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การเงิน การพาณิชย์ ฯลฯ ได้ตามระบบเสรี รัฐบาลจีนได้กำหนดให้ฮ่องกงสามารถดำเนินนโยบายเศรษฐกิจเสรีต่อไปได้อีกเป็นเวลา 50 ปี ภาษาพูดที่ใช้ทั่วไปในฮ่องกง คือภาษาจีนกวางตุ้ง ภาษาจีนแมนดาริน และภาษาอังกฤษ ฮ่องกงเป็นเมืองที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นศูนย์กลางทางการเงิน การค้า การธนาคาร มีอัตราค่าครองชีพสูง ธุรกิจสำคัญ คือ ภาคการเงิน มีท่าเรือน้ำลึกที่ลึกที่สุดในโลก และมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ

1.2.3 จากการที่รัฐบาลฮ่องกงมีนโยบายเร่งพัฒนาเศรษฐกิจ จึงมีความต้องการแรงงานจำนวนมาก รัฐบาลฮ่องกงจึงเปิดรับแรงงานต่างชาติเขาไปทำงาน โดยเฉพาะผู้บริหารที่มีความรู้และประสบการณ์สูง หรือผู้มีวิชาชีพต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนให้ชาวฮ่องกงทั้งชายและหญิงออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อเพิ่มพูนรายได้ของครอบครัวและเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ จึงมีนโยบายเปิดกว้างในการอนุญาตให้นำแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานเป็นผู้ช่วยแม่บ้านอย่างเสรี โดยไม่จำกัดจำนวนนานกว่า 20 ปี และให้ความคุ้มครองผู้ช่วยแม่บ้านต่างชาติเป็นอย่างดี โดยกำหนดให้จ้างงานด้วยสัญญาจ้างงานมาตรฐาน (Standard Employment Contract) และกำหนดให้ได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายไม่ต่างจากลูกจ้างท้องถิ่นในตำแหน่งงานอื่น สัญญาจ้างงานคราวละ 2 ปี และสามารถต่อสัญญาจ้างได้โดยไม่จำกัด การจ่ายค่าจ้างต้องไม่ต่ำกว่าอัตราค่าจ้างที่รัฐบาลกำหนด (Minimum Allowable Wage) ซึ่งกรมแรงงานฮ่องกงจะทบทวนอัตราค่าจ้างดังกล่าวเป็นประจำทุกปี เพื่อให้สอดคล้องกับค่าครองชีพในแต่ละปี อัตราค่าจ้างผู้ช่วยแม่บ้านในปัจจุบันเดือนละ 4,010 ดอลลาร์ฮ่องกง (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2556) โดยนายจ้างต้องจัดหาอาหารให้กับลูกจ้างด้วย แต่หากไม่จัดหาให้ ต้องจ่ายเป็นเงินแทนไม่ต่ำกว่าเดือนละ 920 ดอลลาร์ฮ่องกง ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา รัฐบาลฮ่องกงได้กำหนดให้ลูกจ้างต้องพักอาศัยอยู่กับนายจ้าง ไม่สามารถไปพักที่อื่นได้ และตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2556 รัฐบาลฮ่องกงได้ประกาศยกเลิกนโยบายจัดเก็บภาษี (Levy) สำหรับนายจ้างที่จ้างผู้ช่วยแม่บ้านต่างชาติ จากนโยบายเปิดกว้างของรัฐบาลฮ่องกงดังกล่าว จึงทำให้ผู้ช่วยแม่บ้านต่างชาติในฮ่องกงมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปีปีละไม่ต่ำกว่า 10,000 คน โดยฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซียมีส่วนแบ่งในตลาดแรงงานดังกล่าวรวมกันประมาณร้อยละ 97 ส่วนไทยมีส่วนแบ่งในตลาดเพียงร้อยละ 0.9 และมีจำนวนลดน้อยลงทุกปี⁶

1.2.4 จากสถิติของกรมตรวจคนเข้าเมืองฮ่องกงรายงานว่า ณ วันที่ 1 มีนาคม 2557 มีคนไทยในฮ่องกง จำนวน 27,909 คน โดยเป็นคนไทยที่มีถิ่นพำนักถาวร (Residents without Limit

⁶ สำนักงานกงสุลฝ่ายแรงงาน สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง, สถานการณ์ด้านแรงงานต่างชาติในฮ่องกง, 2557.

of Stay) จำนวน 16,047 คน และเป็นคนไทยที่เป็นคนไทยที่มีถิ่นพำนักชั่วคราว (Residents with Limit of Stay) จำนวน 11,862 คน ซึ่งในจำนวนนี้ เป็นผู้ช่วยแม่บ้านชาวไทยประมาณ 2,700 คน

1.2.5 ปัจจุบันในฮ่องกงมีการรวมกลุ่มของชุมชนไทยในรูปสมาคม จำนวน 4 สมาคม ได้แก่ สมาคมเพื่อนไทยในฮ่องกง สหภาพแรงงานไทยในฮ่องกง สมาคมรวมไทยในฮ่องกง และสมาคมสตรีไทย ทั้งนี้ สมาชิกส่วนใหญ่ของสมาคมเป็นแรงงานไทยที่ประกอบอาชีพผู้ช่วยแม่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์ในเบื้องต้นคือ เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพให้แก่สมาชิก

1.2.6 นอกจากนี้ ในฮ่องกงยังมีวัดไทยและศูนย์ปฏิบัติธรรมอยู่ 4 แห่ง คือ วัดพุทธธรรมาราม (หรือวัดหุ่ยหลง) วัดเมฆธรรมวนาราม (หรือวัดไทหว่อ) วัดฮ่องกงธัมมาราม (หรือวัดหลวงพ่อกุศล) และศูนย์ปฏิบัติธรรมวัดภาวนาฮ่องกง (หรือวัดธรรมกาย) วัดไทยเหล่านี้นอกจากจะเป็นสถานที่คนไทยในฮ่องกงจะมาทำกิจกรรมทำบุญร่วมกันเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนาแล้ว ยังเป็นเปรียบเสมือนศูนย์รวมจิตใจและศูนย์พักใจของคนไทยเหล่านั้นอีกด้วย

1.2.7 ที่ผ่านมา สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้มีบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยเช่นกัน โดยในเบื้องต้น คือ การเข้าร่วมในกิจกรรมที่จัดโดยสมาคมไทยและจัดโดยวัดไทยอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีส่วนช่วยสนับสนุนทางด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพุทธศาสนา กิจกรรมเทิดพระเกียรติวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม งานเทศกาลสงกรานต์ งานลอยกระทง โดยเฉพาะโครงการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพ เช่น หลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษ การสอนภาษาจีน การสอนคอมพิวเตอร์ การสอนนวดแผนไทย การสอนทำอาหารและขนม การสอนแกะสลักผัก/ผลไม้ ซึ่งโครงการอบรมวิชาชีพเหล่านี้ได้รับความสนใจอย่างมาก และได้รับการเรียกร้องให้มีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากการติดตามผลการดำเนินโครงการพบว่า ผู้ที่เข้ารับการอบรมในโครงการวิชาชีพต่าง ๆ สามารถสร้างความประทับใจให้แก่ นายจ้างได้มากขึ้น โดยใช้วิชาชีพเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ต่องานที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งสามารถสร้างรายได้เสริมเพิ่มเติมจากรายได้ประจำโดยไม่ผิดสัญญาจ้างหรือกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้องของท้องถิ่น เช่น ผู้ช่วยแม่บ้านหลายรายได้รับเงินค่าจ้างพิเศษจากนายจ้างในการจัดดอกไม้ นวดแผนไทย หรือแกะสลักผลไม้

1.2.8 อย่างไรก็ตาม ยังมีคนไทยในฮ่องกงอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยน้อยมากหรือไม่เคยเข้าร่วมเลย ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า บทบาทที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ในการดำเนินนโยบายการทูตเพื่อประชาชน ในส่วนของยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพให้แก่ชุมชนไทยในฮ่องกงคือ การเสริมสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทยให้เกิดขึ้นในคนไทยทุกกลุ่ม และพยายามเชื่อมโยงทุกกลุ่มให้ใกล้ชิดกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ทุกกลุ่มคนไทยในฮ่องกงสามารถพึ่งพาและช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ก่อเกิดเป็นชุมชนไทยที่มีความเข้มแข็งและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสายตาของชาวฮ่องกง รวมทั้งสามารถเชื่อมต่อและเป็นหุ้นส่วนในภาคการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของฮ่องกงได้

1.3 ปัญหาที่ต้องการศึกษา

ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัด ที่ทำให้สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ไม่สามารถดำเนินยุทธศาสตร์เสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพให้แก่ชุมชนไทยในฮ่องกงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.4.1 เพื่อศึกษาถึงบทบาทของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาศักยภาพแก่ชุมชนไทย

1.4.2 เพื่อนำเสนอปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ที่มีผลต่อประสิทธิผลในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาศักยภาพของชุมชนไทย

1.4.3 เพื่อนำเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะในการดำเนินการสำหรับสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาศักยภาพของชุมชนไทย

1.5 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.5.1 ศึกษาปัญหา ข้อจำกัด และบทบาทของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาศักยภาพให้แก่ชุมชนไทย โดยทำการศึกษาในช่วงที่ผู้ศึกษาดำรงตำแหน่ง รองกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง (กันยายน 2552 – พฤษภาคม 2555)

1.5.2 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) รวมทั้งศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องจากรายงานส่วนบุคคล (Individual Study) จากหลักสูตรนักรับราชการทูต รุ่นที่ 1-5 ประจำปี 2552-2556 ของสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ

1.5.3 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง และกงสุลที่ปฏิบัติหน้าที่ที่สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้เกี่ยวข้องทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ผู้นำสมาคม/กลุ่มคนไทยในฮ่องกง

1.5.4 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ เอกสาร/รายงานทางราชการ รายงาน/บทความของสมาคม/กลุ่มคนไทยในฮ่องกง บทวิเคราะห์/ข้อมูลของสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

1.5.5 ศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการนำข้อมูลมาประมวล วิเคราะห์ และใช้แนวทางแบบการบรรยายพรรณนา (Descriptive approach) เพื่อนำเสนอการวิเคราะห์ปัญหาในภาพรวม พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไข/บรรเทาปัญหาดังกล่าว

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

1.6.1 ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนไทยในฮ่องกง ซึ่งจะทำให้ชุมชนไทยมีความสามัคคี มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเป็นชุมชนที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาชาวฮ่องกงและชาวต่างชาติในฮ่องกง

1.6.2 ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์สำหรับสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่อื่น ๆ ที่มีชุมชนไทยอยู่ในความดูแล นำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนไทย

1.7 นิยามศัพท์

1.7.1 การทูตเพื่อประชาชน เป็นนโยบายที่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2554 ในยุทธศาสตร์ที่ 7. นโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ข้อ 7.7. “สนับสนุนการทูตเพื่อประชาชน ค้ำครองผลประโยชน์ของคนไทย ดูแลคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะคนไทยที่ประกอบอาชีพและมีถิ่นฐานในต่างประเทศ ส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของชุมชนชาวไทยในการรักษาเอกลักษณ์และความเป็นไทย” ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้นำแนวนโยบายดังกล่าวมาดำเนินการ เพื่อให้นโยบายการต่างประเทศสามารถตอบสนองความต้องการของพี่น้องประชาชนคนไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อดำรงชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดในการทำให้การต่างประเทศเป็นการต่างประเทศของประชาชน และเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง อันจะเป็นการสนับสนุนกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมภายในประเทศอีกทางหนึ่ง⁷

1.7.2 ชุมชน มีผู้นิยามความหมายของชุมชนไว้มากมาย ผู้เขียนจึงเลือกความหมายของชุมชนที่นักวิชาการไทยได้นิยามไว้และสอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ กล่าวคือ ชุมชน หมายถึงกลุ่มคนที่อาศัยอยู่รวมกันในที่ใดที่หนึ่ง โดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความรู้สึกนึกคิดและสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสิ่งที่คล้าย ๆ กัน มีการปฏิบัติต่อกันด้วยความรู้สึกที่แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น⁸

1.7.3 ชุมชนเข้มแข็ง หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ของเมืองหรือชนบทรวมตัวกันเป็น “องค์กรชุมชน” โดยมีการเรียนรู้ การจัดการ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกันในชุมชนแล้วถึงได้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ⁹

1.7.4 การพัฒนาศักยภาพ (Potential development) หมายถึง การเสริมสร้างความสามารถของสมาชิกในชุมชนที่มีอยู่ในตนเอง ทั้งในด้านการคิด การประดิษฐ์ นำออกมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น¹⁰

⁷ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ, การทูตเพื่อประชาชน [ออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.consular.go.th/main/th/organize/19716-นโยบาย.html>.

⁸ ทนงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ และคนอื่น ๆ, การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติการ (กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์ 2534), หน้า 4.

⁹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, รายงานการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง, หน้า 17.

¹⁰ เกษราพร ทิราวาศ์ และอำนวยการใหญ่, รายงานผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านแม่แรม ตำบลเตาปูน อำเภอสองจังหวัดแพร่ ด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้), หน้า 5.

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวนโยบายภาครัฐ

2.1.1 นโยบายของรัฐบาลไทยทุกชุดที่ผ่านมาตั้งแต่รัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชาเมื่อปี 2538 ต่างให้ความสำคัญคนไทยที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ โดยรัฐบาลของนายบรรหารฯ จนถึงรัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (ชุดที่ 1) ได้ระบุถึงนโยบายการคุ้มครองสิทธิและดูแลผลประโยชน์ของคนไทยที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศไว้ดังนี้

นโยบายรัฐบาลนายบรรหาร ศิลปอาชา (ปี 2538) “ข้อ 3.6 ปรับบทบาทของกระทรวงการต่างประเทศ โดยเฉพาะในทางการทูต ด้วยการให้ความสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจมากขึ้น เพื่อให้สามารถสนับสนุนการเจรจาทางการค้า การลงทุน การส่งออก การดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศ การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการสนับสนุน คุ้มครองดูแลและพิทักษ์ประโยชน์แก่นักลงทุนไทยและคนไทยในต่างประเทศ”¹¹

นโยบายรัฐบาลพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ (ปี 2539) “ข้อ 4.6 เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานทูตเพื่อการบริการประชาชนในต่างประเทศ”¹²

นโยบายรัฐบาลนายชวน หลีกภัย (ปี 2540) “ข้อ 3.6 อำนวยความสะดวก คุ้มครอง ตลอดจนส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทย แรงงานไทย และธุรกิจภาคเอกชนของไทยในต่างประเทศ”¹³

นโยบายรัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (ปี 2544) “ส่งเสริม รักษา และคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ของประเทศ รวมถึงของภาคเอกชนไทย แรงงานไทย และคนไทยในต่างประเทศ”¹⁴

2.1.2 ต่อมาในรัฐบาลของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร (ชุดที่ 2 ปี 2548) ได้นำนโยบาย “การทูตเพื่อประชาชน” มาใช้ โดยได้ระบุงานด้านการเสริมสร้างและสนับสนุนบทบาทของคนไทยในต่างประเทศไว้ใน ข้อ 5. นโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ดังนี้ “เพื่อให้การดำเนินนโยบายการต่างประเทศสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนไทยได้อย่างแท้จริง รัฐบาลจะสานต่อการดำเนินงานการทูตเพื่อประชาชน โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมในภารกิจด้านการต่างประเทศ การเสริมสร้างและสนับสนุนชุมชนไทยในต่างประเทศให้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งจะมุ่งส่งเสริม รักษา และคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของประเทศ ภาคเอกชนไทย แรงงานไทย

¹¹ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 26 กรกฎาคม 2538.

¹² คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 11 ธันวาคม 2539.

¹³ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 20 พฤศจิกายน 2540.

¹⁴ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 26 กุมภาพันธ์ 2544.

และคนไทยในต่างประเทศ ตลอดจนมุ่งพัฒนาระบบบริหารราชการในต่างประเทศแบบบูรณาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น”¹⁵ ซึ่งต่อมาในรัฐบาลของ พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ (ปี 2549) ก็ได้ระบุถึงนโยบายในเรื่องนี้ไว้อย่างชัดเจนเช่นกัน คือ “คุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ และเสริมสร้างบทบาทของคนไทยในต่างประเทศ”¹⁶

2.1.3 ในรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (ปี 2551) ได้ริเริ่มนำคำ “การสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทยในต่างประเทศ” มาใช้ โดยได้ระบุในนโยบายต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ข้อ 7.9 ดังนี้ “คุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทย แรงงานไทย และภาคธุรกิจเอกชนไทยต่างประเทศ และสนับสนุนการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทยในต่างประเทศ”¹⁷

2.1.4 ล่าสุด รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร (ปี 2554) ได้ระบุในนโยบายต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ข้อ 7.7 ดังนี้ “สนับสนุนการทูตเพื่อประชาชน คุ้มครองผลประโยชน์ของคนไทย ดูแลคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะคนไทยที่ประกอบอาชีพและมีถิ่นฐานในต่างประเทศ ส่งเสริมบทบาทและความแข็งแกร่งของชุมชนชาวไทยในการรักษาเอกลักษณ์และความเป็นไทย”¹⁸

2.2 กรอบแนวคิดเรื่องชุมชนไทยเข้มแข็ง

กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ได้วางกรอบและแนวนโยบายที่เกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศไว้อย่างชัดเจน โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ในด้านนี้ไว้ว่า “ดำรงไว้ซึ่งการเป็นหน่วยงานหลักในการให้ความช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยทั้งในและนอกประเทศ และกระจายงานบริการด้านกงสุลไปทุกภูมิภาคด้วยนวัตกรรม เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนตามนโยบายการทูตเพื่อประชาชน”¹⁹

นอกจากนี้ กรมการกงสุล ยังได้วางหลักการและขอบเขตนโยบายเรื่องการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยในต่างประเทศ ไว้ดังนี้²⁰

¹⁵ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 23 มีนาคม 2548.

¹⁶ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 3 พฤศจิกายน 2549.

¹⁷ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา ณ กระทรวงการต่างประเทศ 30 ธันวาคม 2551.

¹⁸ คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 23 สิงหาคม 2554.

¹⁹ ปรีชา แก่นสา, บทบาทที่เกื้อหนุนภารกิจบทบาทที่เกื้อหนุนภารกิจทางราชการของชุมชนไทยในต่างประเทศ: กรณีศึกษาชุมชนไทยในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก, รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 5 ปี 2555 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, หน้า 12.

²⁰ กรมการกงสุล, กระทรวงการต่างประเทศ, การสร้างชุมชนไทยให้เข้มแข็ง.

“ชุมชนไทยเข้มแข็งมี 2 ความหมายสำคัญ กล่าวคือ (1) ความเข้มแข็งในความเป็นไทย ความมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมในชุมชนร่วมกัน และ (2) ความเข้มแข็งในการมีตัวตนในสังคมท้องถิ่น สามารถเชื่อมต่อและเป็นหุ้นส่วนในภาคการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นได้”

ในส่วนของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้กำหนดพันธกิจหลักของงานด้านกงสุลไว้ 3 ประการ คือ (1) ดำเนินการด้านการทูตเพื่อประชาชน ดูแลคุ้มครอง และส่งเสริมผลประโยชน์ของคนไทยและแรงงานไทย (2) เพิ่มพูนประสิทธิภาพของการให้บริการด้านกงสุลและคุ้มครองคนไทย (3) เสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีของชุมชนไทย

2.3 กรอบการวิเคราะห์

รายงานฉบับนี้ จะใช้การวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT Analysis) เป็นกรอบในการศึกษา

2.3.1 SWOT Analysis

เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กร หรือโครงการ ซึ่งช่วยผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ต่อการทำงานขององค์กร (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2553) สอดคล้องกับสมคิด บางโม (2552, หน้า 351) ที่กล่าวว่า SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อให้ผู้บริหารรู้จักจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคขององค์กร ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าองค์กรได้เดินทางมาถูกทิศและไม่หลงทาง นอกจากนี้ยังบอกได้ว่า องค์กรมีแรงขับไปยังเป้าหมายได้ดีหรือไม่ มั่นใจได้อย่างไรว่าระบบการทำงานในองค์กรยังมีประสิทธิภาพอยู่ มีจุดอ่อนที่จะต้องปรับปรุงอย่างไร ซึ่งการวิเคราะห์นี้มีปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณา 2 ส่วน ดังนี้ (ณรงค์วิทย์ แสนทอง, 2551, หน้า 22-23)

2.3.1.1 ปัจจัยภายใน (Internal Environment Analysis) ได้แก่

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เช่น จุดแข็งด้านส่วนประสม จุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล องค์กรจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์

W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่าง ๆ ขององค์กร ซึ่งองค์กรจะต้องหาวิธีในการแก้ปัญหาเหล่านั้น

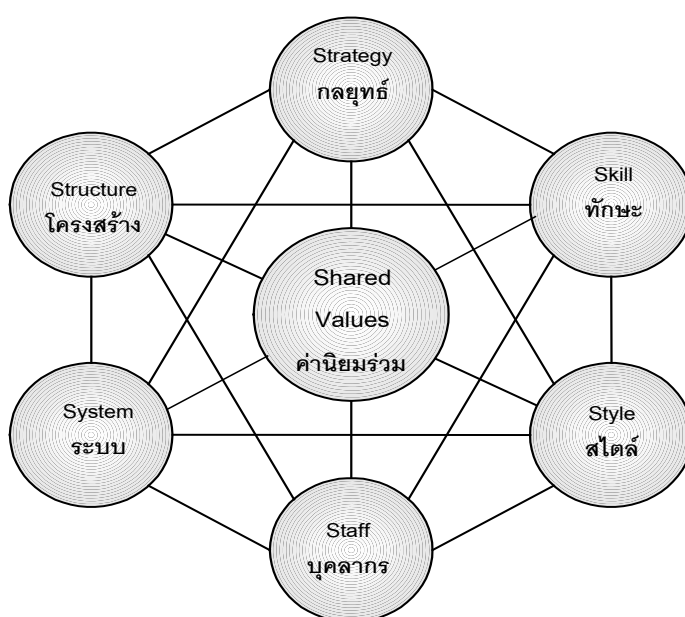
2.3.1.2 ปัจจัยภายนอก (External Environment Analysis) ได้แก่

O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน ผู้บริหารที่ดีจะต้องเสาะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งการบริหารจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องและพยายามขจัดอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้จริง

2.3.2 Seven S Model หรือ Seven-S Framework of McKinsey

โดยทั่วไปขอบเขตของการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะพิจารณาจากตัวแบบ 7 ปัจจัย (7 S Model) ของ R. Waterman ได้แก่ ระบบ (System) โครงสร้าง (Structure) กลยุทธ์ (Strategy) บุคลากร (Staff) ทักษะ (Skill) สไตล์ (Style) และค่านิยมร่วม (Shared values) โดยทั้ง 7 ปัจจัยมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 McKinsey's 7 S Model ของ R. Waterman

2.4 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า มีรายงานการศึกษาเรื่องการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยในต่างประเทศหลายฉบับ อาทิ

2.4.1 รายงานการศึกษาของนายโนโรตม์ สังขมณี เรื่อง “การพัฒนาบทบาทของกระทรวงการต่างประเทศในการเสริมสร้างชุมชนไทยให้เข้มแข็ง กรณีศึกษาภูมิภาคมิเดสท์ของสหรัฐอเมริกา” ซึ่งเป็นรายงานประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง (น.บ.ส.) ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ร.น 62 ปี 2551) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการของกระทรวงการต่างประเทศ 4 ประการ ได้แก่ ส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวของชุมชนไทย ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมร่วมกับท้องถิ่น ส่งเสริมให้ชุมชนไทยมีศักยภาพและทักษะ และสนับสนุนการดำเนินการของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่โดยการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม

2.4.2 รายงานการศึกษาของนายณรงค์ ศศิธร เรื่อง “ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยในต่างประเทศ” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต (น.บ.ท.) ของกระทรวงการต่างประเทศ (รุ่นที่ 1 ปี 2552) ได้อ้างอิงถึง อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการทูต ปี ค.ศ. 1961 และอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล ปี ค.ศ. 1963 และสรุปว่า การดำเนินการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยในต่างประเทศเป็นเรื่องที่สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่สามารถดำเนินการได้ トラบเท่าที่เป็นกิจกรรมที่อยู่ในกรอบของกฎหมายระหว่างประเทศ และไม่ขัดกับกฎหมายหรือระเบียบของรัฐผู้รับ นอกจากนี้ นายณรงค์ฯ ยังได้เสนอแนะ 3 มาตรการในการผลักดันนโยบายการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยในต่างประเทศให้เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การศึกษาลักษณะการรวมกลุ่มชุมชนไทยในแต่ละแห่ง แนวทางการจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม และการปรับโครงสร้างการกำหนดนโยบายในเรื่องนี้ของกระทรวงการต่างประเทศให้มีเอกภาพยิ่งขึ้น

2.4.3 รายงานการศึกษาของนายเฉลิมพล ทันจิตต์ เรื่อง “การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยในต่างประเทศ: กรณีศึกษาแรงงานไทยในสิงคโปร์” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร น.บ.ท. (รุ่นที่ 4 ปี 2555) ได้สรุปว่า แรงงานไทยในสิงคโปร์ประสบปัญหาทั้งทางร่างกายและจิตใจ เนื่องจากเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและทางเศรษฐกิจ จึงต้องไปทำงานในต่างประเทศทั้งที่ไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ สถานเอกอัครราชทูต ณ สิงคโปร์ จึงเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนแรงงานไทยในสิงคโปร์ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้ โดยกำหนดเป้าหมายให้ความเข้มแข็งของชุมชนแรงงานไทยปรากฏชัด เพื่อให้ในสังคมสิงคโปร์รับรู้ถึงการมีตัวตนอย่างสร้างสรรค์ โดยดำเนินการในเชิงรุกในลักษณะ out reach เข้าถึงกลุ่มแรงงานแทนการตั้งรับในลักษณะรอให้การช่วยเหลือ จากนั้นดำเนินงานใน 3 ด้าน ได้แก่ เสริมสร้างการมีส่วนร่วม เตรียมความพร้อมให้พัฒนาตนเองได้ และส่งเสริมความตระหนักรู้ในท้องถิ่น รวมทั้งได้นำเสนอข้อเสนอแนะและวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ภารกิจ บุคลากร และงบประมาณ

2.4.4 รายงานการศึกษาของนายปรีชา แก่นสา เรื่อง “บทบาทที่เกื้อหนุนภารกิจทางราชการของชุมชนไทยในต่างประเทศ: กรณีศึกษาชุมชนไทยในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร น.บ.ท.(รุ่นที่ 5 พ.ศ. 2556) ได้สรุปว่า ชุมชนไทยในต่างประเทศมีบทบาทที่เสริมภารกิจของภาครัฐ (ซึ่งมีบุคลากรจำกัด) ได้เป็นอย่างดี อาทิ บทบาทในการให้ความช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยาก นอกจากนี้ ยังมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ภาพลักษณ์วัฒนธรรม และชื่อเสียงของประเทศไทย รวมทั้งบทบาทในการเป็นเครือข่ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดคือ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้คนไทยไปใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ดังนั้น ภาครัฐจึงควรส่งเสริมให้ชุมชนไทยได้รวมตัวกันอย่างเข้มแข็ง

บทที่ 3 ผลการศึกษา

3.1 ลักษณะของชุมชนไทยในฮ่องกง

3.1.1 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า จากสถิติของกรมตรวจคนเข้าเมืองฮ่องกงรายงาน ว่า ณ วันที่ 1 มีนาคม 2557 มีคนไทยในฮ่องกง จำนวน 27,909 คน โดยเป็นคนไทยที่มีถิ่นพำนักถาวร (Residents without Limit of Stay) จำนวน 16,047 คน และเป็นคนไทยที่มีถิ่นพำนักชั่วคราว (Residents with Limit of Stay) จำนวน 11,862 คน ซึ่งในจำนวนนี้ เป็นผู้ประกอบอาชีพแรงงาน และผู้ช่วยแม่บ้านชาวไทยประมาณ 3,000 คน

3.1.2 หากจำแนกคนไทยที่อาศัยอยู่ในฮ่องกงออกตามศักยภาพทางการเศรษฐกิจและสังคม สามารถจำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพระดับสูง ได้แก่ คนไทยที่ประกอบอาชีพนักธุรกิจ นักการเงิน นักการธนาคาร วิศวกร อาจารย์ รวมถึงพนักงานในบริษัทข้ามชาติต่าง ๆ คนไทยกลุ่มนี้ มีสัดส่วนน้อยที่สุดในฮ่องกง (มีเพียงประมาณ 50-70 คน) นักธุรกิจไทยที่ไปขยายการลงทุนในฮ่องกง อาทิ เครือเจริญโภคภัณฑ์ (ซีพี) บริษัทเบทาโกร จำกัด บริษัท ส.ขอนแก่น (ฮ่องกง) จำกัด บริษัท ไอยราบิวตี้ จำกัด บริษัทศิริมงคลค้าข้าว จำกัด ส่วนนักการธนาคาร ก็เป็นพนักงานของธนาคารไทยที่ไปเปิดสาขาในฮ่องกง ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยเหล่านี้ ส่วนใหญ่ให้บริการเฉพาะ Corporate Banking (อาทิ สินเชื่อ แลกเปลี่ยนเงินตรา ปรึกษาการลงทุน บริการบริหารการเงิน) ยกเว้นธนาคารกรุงเทพฯ ที่ให้บริการแบบ Full Banking คือ ให้บริการบัญชีเงินฝากและธุรกรรมทางการเงินแก่ลูกค้าทั้งนิติบุคคลและบุคคล

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพระดับกลาง ได้แก่ คนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานในฮ่องกงในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ 1980 ถึง 1990 คนไทยที่สมรสกับคนฮ่องกง คนไทยที่ประกอบอาชีพค้าขาย เช่น ขายอาหาร ขายของชำ และผักผลไม้ที่นำเข้ามาจากประเทศไทย รวมถึงคนไทยที่ประกอบอาชีพเป็นพ่อครัว คนไทยกลุ่มนี้มีสัดส่วนมากที่สุด (ประมาณ 24,000 คน)

กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพระดับต่ำ มีจำนวนประมาณ 3000 คน ได้แก่ แรงงานไทยที่เข้าไปรับจ้างทำงานที่ไม่ต้องใช้ทักษะ เช่น พนักงานร้านอาหาร พนักงานทำความสะอาด พนักงานเก็บขยะ และผู้ช่วยแม่บ้าน (Foreign Domestic Helpers) แรงงานไทยเหล่านี้มาทำงานในฮ่องกงเพราะต้องการหารายได้ส่งกลับประเทศไทยเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว ซึ่งในช่วงปีแรก ๆ ที่มาทำงาน ต้องใช้ความพยายามและความอดทนสูงกว่าจะปรับตัวเข้ากับนายจ้างชาวฮ่องกงได้

3.1.3 คนไทยในกลุ่มที่มีระดับศักยภาพต่ำเป็นกลุ่มที่มีความสนใจและกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในนามของชุมชนไทยมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มที่มีศักยภาพระดับกลางไม่ค่อยสนใจหรือกระตือรือร้นในการรวมกลุ่มหรือทำกิจกรรมใด ๆ มากนัก สนใจแต่การทำมาหากิน จะเข้า

ร่วมในกิจกรรมของชุมชนไทยบ้างเฉพาะในโอกาสสำคัญ ๆ เช่น วันสำคัญทางศาสนา หรือกิจกรรมเทิดพระเกียรติเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม อย่างไรก็ตาม คนไทยกลุ่มนี้มีปฏิสัมพันธ์ค่อนข้างมากกับคนไทยในกลุ่มที่มีศักยภาพต่ำในลักษณะแม่ค้ากับลูกค้าแต่ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะการเข้าร่วมกิจกรรม ส่วนคนไทยในกลุ่มศักยภาพสูงแทบจะไม่มีเวลาสนใจหรือกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมในนามของชุมชนไทยเลย ยกเว้นงานที่จัดโดยสถานกงสุลใหญ่ฯ

3.2 การก่อตั้งสมาคมไทยในฮ่องกง

3.2.1 จากข้อมูลที่ผู้เขียนได้รับจากนางสุทิน เหล่าวงศ์โคตร ซึ่งทำงานเป็นผู้ช่วยแม่บ้านในฮ่องกงมานานกว่า 30 ปี เล่าผ่านทางจดหมายว่า ในช่วงก่อนปี 2533 (ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีสำนักงานแรงงานในฮ่องกงให้ความช่วยเหลือแรงงานไทย) แรงงานไทยที่มาทำงานในฮ่องกงได้รวมกลุ่มเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่คนไทยที่ถูกหลอกมาขายแรงงานในฮ่องกง หรือแรงงานที่ถูกนายจ้างกดขี่ ข่มเหงเอาเปรียบ บางรายถึงขั้นถูกนายจ้างข่มขืน หรือทำร้ายร่างกาย ต่อมาในปี 2533 จึงได้มีการก่อตั้งสมาคมเพื่อนไทยในฮ่องกงขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแรงงานไทยที่ประสบปัญหาด้านการทำงานในฮ่องกง พัฒนาทักษะความรู้ความสามารถด้านการศึกษา งานอาชีพ ด้านต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมและเผยแพร่ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เกิดความสามัคคีและความเข้าใจอันดีระหว่างชาวไทยและชาวฮ่องกง รวมถึงชาวต่างชาติในฮ่องกง

3.2.2 ต่อมาในปี 2538 ผู้ช่วยแม่บ้านชาวไทยอีกกลุ่มหนึ่งได้ก่อตั้งสมาคมสตรีไทยขึ้นเพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นแสดงถึงความเป็นไทย และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สมาชิก โดยงานแรกที่จัดคือ งานเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม งานสงกรานต์ รวมทั้งการสอนภาษาจีนกวางตุ้งและภาษาอังกฤษให้แก่แรงงานไทย

3.2.3 ในปี 2542 สมาคมสตรีไทยได้ยกสถานะขึ้นเป็นสหภาพแรงงานไทยในฮ่องกง (Thai Migrant Workers Union) โดยได้ยื่นขอจดทะเบียนเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2552 ต่อนายทะเบียนสหภาพแรงงานฮ่องกงว่า เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยการรวมตัวกันของผู้ช่วยแม่บ้านไทยในฮ่องกง (แต่เมื่อวันที่ 8 มกราคม 2555 ได้มีการประชุมแก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับโดยเปิดรับแรงงานไทยทุกสาขาอาชีพ) มีกฎระเบียบในการจัดตั้งอย่างสมบูรณ์ เป็นองค์กรอิสระไม่ได้ขึ้นตรงต่อรัฐบาลหรือนายจ้าง ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 120 คน ทุกคนจะต้องจ่ายค่าสมัครและค่าบำรุงสมาชิกตามกฎระเบียบที่ระบุไว้ ต้องมีการสรุปงบประมาณประจำปีต่อนายทะเบียนสหภาพแรงงานทุกปี ต้องจัดประชุมสามัญประจำปีภายในเดือนมกราคมของทุกปี และต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารทุก 2 ปี วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งสหภาพแรงงานไทย²¹ คือ

- 1) ต่อสู้เรียกร้องและดำรงข้อตกลงการจ้างงานและเงื่อนไขการจ้างงานที่เป็นธรรมและสมเหตุสมผล เรียกร้องเพื่อรักษาสิทธิประโยชน์ของผู้ใช้แรงงานที่ควรจะได้รับ
- 2) ประนีประนอมระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างในกรณีพิพาท และระหว่างสมาชิกด้วยกัน

²¹ เอกสารเผยแพร่ของสหภาพแรงงานไทยในฮ่องกง

3) ส่งเสริมสวัสดิการด้านวัตถุ วัฒนธรรม สังคม การศึกษา และนันทนาการแก่สมาชิกฯ

4) สนับสนุนงานและวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยชอบด้วยกฎหมายอื่น ๆ ที่มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมแนวความคิดของสหภาพแรงงาน

5. เข้าร่วมกิจกรรมกับองค์กรอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้แรงงาน

3.2.3 ในช่วงปลายปี 2544 สมาคมไทยแห่งที่ 3 คือสมาคมรวมไทยในฮ่องกง ได้ก่อตั้งขึ้นจากการที่รัฐบาลฮ่องกงได้มีนโยบายลดเงินเดือนแรงงานอาชีพผู้ช่วยแม่บ้านต่างชาติ ทำให้กลุ่มแม่บ้านชาวไทยและกลุ่มแม่บ้านต่างชาติอื่น ๆ ได้แก่ เนปาล ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ศรีลังกา ได้รวมตัวกันโดยใช้ชื่อว่า Asian Migrants Coordinating Body (AMCB) ออกมาร่วมกันคัดค้านจนประสบผลสำเร็จ คือรัฐบาลฮ่องกงยังคงอัตราเงินเดือนเดิมไว้ ซึ่งจากผลของการร่วมกันคัดค้านดังกล่าว ทำให้กลุ่มผู้ช่วยแม่บ้านชาวไทยที่เข้าร่วม รวมถึงกลุ่มแรงงานไทยที่ไม่ใช่ผู้ช่วยแม่บ้าน ต่างตระหนักถึงความสำคัญของความสามัคคีและการรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน จึงต้องการตั้งสมาคมไทยขึ้นอีกแห่ง เพื่อเพิ่มกิจกรรมที่มีความหลากหลายมากขึ้น และได้ยื่นจดทะเบียนจัดตั้งสมาคมอย่างถูกต้องตามกฎหมายฮ่องกง โดยได้ตั้งชื่อสมาคมว่า สมาคมรวมไทยในฮ่องกง (Thai Regional Alliance in Hong Kong โดยมีทีมงานที่เป็นบุคคลทั่วไปที่มีถิ่นพำนักถาวรและแรงงานไทยที่เป็นผู้ช่วยแม่บ้านสมัครมาทำงานบนหลักการ “จิตอาสา” และได้จัดตั้งเป็นกรรมการบริหารโดยใช้ความสมัครใจตามความถนัดของตนเอง²²

3.2.4 ในปี 2556 กลุ่มผู้ช่วยแม่บ้านที่เป็นผู้ก่อตั้งสมาคมสตรีไทย ได้แยกตัวออกจากสหภาพแรงงานไทยในฮ่องกง และรวมตัวกับกลุ่มของนางสุทิน เหล่าวงศ์โคตร ตั้งเป็นสมาคมสตรีไทยอีกครั้ง ทั้งนี้ ก่อนหน้านี้ กลุ่มนางสุทินฯ มีความเป็นตัวของตัวเองสูง จึงมักแยกตัวเป็นอิสระ ไม่เข้าร่วมกับสมาคมใด แต่ก็ให้ความร่วมมือกับทุกสมาคมในการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะกิจกรรมที่จัดโดยสถานกงสุลใหญ่ฯ นางสุทินฯ จึงเป็นที่ยอมรับของทุกสมาคม รวมทั้งของสถานกงสุลใหญ่ฯ ด้วย

3.3 โครงการอบรมวิชาชีพของสมาคมไทย

3.3.1 เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพให้แก่สมาชิกของตน รวมทั้งเพื่อให้สมาชิกของสมาคมได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ สมาคมไทยในฮ่องกงจึงได้จัดทำข้อเสนอโครงการฝึกอบรมวิชาชีพขึ้นมาเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ซึ่งในช่วงปี 2553-2555 ได้มีข้อเสนอโครงการดังนี้²³

²² บังอร ธรรมสอน, รายงานการถอดบทเรียน แรงงานอาชีพผู้ช่วยแม่บ้านต่างชาติในฮ่องกง, โครงการพัฒนาความเป็นธรรมทางสังคมเพื่อสังคมสุขภาวะ (สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555), หน้า 4.

²³ ข้อมูลจากสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง

ตารางที่ 1 ปี 2553 สมาคม/กลุ่มคนไทย ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 98,000 ดอลลาร์ฮ่องกง

ผู้ดำเนินการ	หลักสูตรวิชาชีพ	ชั่วโมง การสอน	จำนวน ผู้เรียน	งบประมาณ ที่ต้องการ
สมาคม เพื่อนไทยใน ฮ่องกง	1. ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน 1 2. ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน 2 3. ภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน 4. พื้นฐานการเขียนลายไทย 5. การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว 6. เสริมสวยเบื้องต้น	18 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร		รวม 17,500 ดอลลาร์ฮ่องกง 1) ค่าผู้ฝึกสอน 6 คน 9,000 ดอลลาร์ฮ่องกง 2) ค่าอุปกรณ์การเรียน 1,500 ดอลลาร์ฮ่องกง 3) ค่าจัดทำเอกสารตำรา 7,000 ดอลลาร์ฮ่องกง
สหภาพ แรงงานไทย ในฮ่องกง	1. การใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน/การ พิมพ์ 2. ภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน 3. อาหารไทย-อาหารฝรั่ง เพื่อ สุขภาพ 4. ภาษาจีนกวางตุ้ง 5. นวดแผนโบราณ 6. แต่งหน้า-ทำผม	18 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร	90 คน	รวม 28,400 ดอลลาร์ฮ่องกง 1) ค่าผู้ฝึกสอน 10,000 ดอลลาร์ฮ่องกง 2) ค่าอุปกรณ์/ไฟฟ้า 6,500 ดอลลาร์ฮ่องกง 3) ค่าเช่าสถานที่ 11,900 ดอลลาร์ฮ่องกง
สมาคมรวม ไทยใน ฮ่องกง	1. ภาษาอังกฤษสำหรับผู้เริ่มต้น 2. ภาษาอังกฤษสำหรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน 3. ภาษาจีนกวางตุ้งสำหรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน 4. ภาษาจีนกลาง 5. การตัดเย็บเสื้อผ้าเบื้องต้น 6. นวดแผนไทย 7. นวดเท้า	24 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร	125 คน	รวม 32,100 ดอลลาร์ฮ่องกง 1) ค่าผู้ฝึกสอน 14,100 ดอลลาร์ฮ่องกง 2) ค่าเช่าคอมพิวเตอร์ 3,000 ดอลลาร์ฮ่องกง 3) ค่าเช่าสถานที่ (รวมค่าน้ำ/ ไฟฟ้า) 15,000 ดอลลาร์ ฮ่องกง
กลุ่ม นางสุทิน เหล่าวงศ์ โคตร	1. แกะสลักผัก/ผลไม้/ใบตอง 2. ทำผม/แต่งหน้า 3. ตัดผมชาย 4. ปักเลื่อม	45 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร	50 คน	รวม 5,000 ดอลลาร์ฮ่องกง 1) ค่าเช่าสถานที่ (รวมค่าน้ำ/ ไฟฟ้า) 4,500 ดอลลาร์ ฮ่องกง 2) ค่าทำป้ายประกาศ 500 ดอลลาร์ฮ่องกง

ตารางที่ 2 ปี 2554 สมาคม/กลุ่มคนไทย ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 86,300 ดอลลาร์ฮ่องกง

ผู้ดำเนินการ	หลักสูตรวิชาชีพ	ชั่วโมง การสอน	จำนวน ผู้เรียน	งบประมาณ ที่ต้องการ
สมาคม เพื่อนไทยใน ฮ่องกง	1. ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน 1 2. ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน 2 3. ภาษาท้วงตั้งขั้นพื้นฐาน 4. งานใบตอง (การเย็บใบตอง) 5. งานเย็บปัก (knitting and crochet) 6. การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้า ใยบัว 7. การแต่งหน้าขั้นพื้นฐาน	18 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร		รวม 19,500 ดอลลาร์ฮ่องกง 1) ค่าผู้ฝึกสอน จำนวน 7 คน 10,500 ดอลลาร์ฮ่องกง 2) ค่าอุปกรณ์การเรียน 6,000 ดอลลาร์ฮ่องกง 3) ค่าจัดทำเอกสารตำรา 3,000 ดอลลาร์ฮ่องกง
สหภาพ แรงงานไทย ในฮ่องกง	1. การใช้คอมพิวเตอร์/การพิมพ์ 2. การใช้อินเทอร์เน็ต 3. การใช้งานโปรแกรม คอมพิวเตอร์ (Microsoft Office) 4. การตัดผมชาย-หญิงด้วย กรรไกร และ battalion 5. การตัดและทำสีผม 6. การออกแบบทรงผมและเกล้า ผมแผนโบราณ 7. การเสริมสวยตัดแต่งเล็บ	24 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร	90 คน	รวม 25,600 ดอลลาร์ฮ่องกง 1) ค่าผู้ฝึกสอน 10,200 ดอลลาร์ ฮ่องกง 2) ค่าอุปกรณ์/ไฟฟ้า 4,900 ดอลลาร์ฮ่องกง 3) ค่าเช่าสถานที่ 10,500 ดอลลาร์ฮ่องกง
สมาคม รวมไทย ในฮ่องกง	1. ภาษาอังกฤษสำหรับผู้เริ่มต้น 2. สนทนาภาษาอังกฤษเพื่อใช้ใน ชีวิตประจำวัน 3. สนทนาภาษาจีนท้วงตั้งเพื่อ ใช้ในชีวิตประจำวัน 4. การตัดเย็บเสื้อผ้าเบื้องต้น 5. นวดแผนไทยเพื่อสุขภาพ 6. นวดเท้าเพื่อสุขภาพ 7. สปาหน้าด้วยสมุนไพรไทย	24 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร	100 คน	รวม 26,200 ดอลลาร์ฮ่องกง 1) ค่าเช่าสถานที่ (รวมค่าน้ำ/ ไฟฟ้า) 13,500 ดอลลาร์ ฮ่องกง 2) ค่าเช่าจักรเย็บผ้ามอเตอร์ 1 เครื่อง 1,500 ดอลลาร์ฮ่องกง 3) ค่าผู้ฝึกสอน (จำนวน 10 คน) 10,200 ดอลลาร์ฮ่องกง 4) เบ็ดเตล็ด (ค่าถ่ายเอกสาร กระดาษใบประกาศ หมึก พิมพ์) 1,000 ดอลลาร์ฮ่องกง

ผู้ดำเนินการ	หลักสูตรวิชาชีพ	ชั่วโมง การสอน	จำนวน ผู้เรียน	งบประมาณ ที่ต้องการ
กลุ่ม นางสุทิน เหล่าวงศ์ โคตร	1. แกะสลักผัก/ผลไม้/ใบตอง 2. ตัดผม 3. ทำขนม 4. ต้มยำ	12 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร	60 คน	รวม 15,000 ดอลลาร์ฮ่องกง ค่าเช่าสถานที่ (รวมค่าน้ำ/ไฟฟ้า)

ตารางที่ 3 ปี 2555 สมาคม/กลุ่มคนไทย ขอรับการสนับสนุนงบประมาณ รวมทั้งสิ้น 110,600 ดอลลาร์ฮ่องกง

ผู้ดำเนินการ	หลักสูตรวิชาชีพ	ชั่วโมง การสอน	จำนวน ผู้เรียน	งบประมาณ ที่เสนอขอ
สมาคม เพื่อนไทยใน ฮ่องกง	1. ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน 1 2. ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน 2 3. อาหารไทยและขนมไทย 4. งานใบตอง (การเย็บใบตอง) 5. งานเย็บปัก (knitting and crochet) 6. การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว	20 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร		รวม 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกง 1) ค่าผู้ฝึกสอน 6 คน 9,000 ดอลลาร์ฮ่องกง 2) ค่าอุปกรณ์การเรียน 8,000 ดอลลาร์ฮ่องกง 3) ค่าจัดทำเอกสารตำรา 3,000 ดอลลาร์ฮ่องกง
สหภาพ แรงงานไทย ในฮ่องกง	1. การใช้คอมพิวเตอร์ 2. การตัดผม 3. การทำอาหารและขนม 4. การถ่ายภาพ	24 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร	90 คน	รวม 34,500 ดอลลาร์ฮ่องกง 1) ค่าเช่าสถานที่ 13,000 ดอลลาร์ฮ่องกง 2) ค่าอุปกรณ์การเรียน 9,500 ดอลลาร์ฮ่องกง 3) ค่าผู้ฝึกสอน 12,000 ดอลลาร์ ฮ่องกง
สมาคม รวมไทย ในฮ่องกง	1. ภาษาอังกฤษสำหรับผู้เริ่มต้น 2. สนทนาภาษาอังกฤษเพื่อใช้ใน ชีวิตประจำวัน 3. สนทนาภาษาจีนกวางตุ้ง/จีน กลางเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน 4. นวดแผนไทยและนวดเท้าเพื่อ สุขภาพ 5. สปาหน้าด้วยสมุนไพรไทย 6. วัฒนธรรมไทยสำหรับเยาวชน ไทย	24 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร	110 คน	รวม 22,800 ดอลลาร์ฮ่องกง 1) ค่าเช่าสถานที่ (รวมค่าน้ำ/ ไฟฟ้า) 4,000 ดอลลาร์ฮ่องกง 2) ค่าอุปกรณ์การเรียน 6,500 ดอลลาร์ฮ่องกง 3) ค่าผู้ฝึกสอน 10 คน 12,300 ดอลลาร์ฮ่องกง

ผู้ดำเนินการ	หลักสูตรวิชาชีพ	ชั่วโมง การสอน	จำนวน ผู้เรียน	งบประมาณ ที่เสนอขอ
สมาคมสตรี ไทย(รวมกับ กลุ่ม นางสุทิน เหล่าวงศ์ โคตร)	1. การสอนภาษาจีนกลาง 2. การประดิษฐ์ใบตอง 3. การทำอาหารและขนม 4. การนวดตัวและนวดเท้าเพื่อ สุขภาพ 5. การเสริมสวย	24 ชั่วโมง ต่อ หลักสูตร	80 คน	รวม 33,300 ดอลลาร์ฮ่องกง 1) ค่าเช่าสถานที่ (รวมค่าน้ำ/ ไฟฟ้า) 15,800 ดอลลาร์ ฮ่องกง 2) ค่าอุปกรณ์การเรียน 5,000 ดอลลาร์ฮ่องกง 3) ค่าผู้ฝึกสอน 10 คน 12,200 ฮ่องกงดอลลาร์

3.4 การดำเนินการของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกงในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการ พัฒนาศักยภาพให้แก่ชุมชนไทย

3.4.1 เข้าร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยสมาคมไทย/วัดไทย อาทิ

- ปี 2553 - งานทำบุญปีใหม่ จัดโดยวัดไทหว่อ เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2553
- งานปีใหม่ จัดโดยสหภาพแรงงานไทยในฮ่องกง เมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2553
  - งานทำบุญเข้าพรรษา จัดโดยวัดเมฆธรรมวนาราม (หรือวัดไทหว่อ) และจัดโดยวัดฮ่องกงฉิมมาราม (หรือวัดหลวงพ่อทูล) เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2553
  - งานทำบุญวันออกพรรษา จัดโดยวัดไทหว่อ เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2553
  - งานวันลอยกระทง จัดโดยสมาคมเพื่อนไทยในฮ่องกง เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2553
  - งานเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จัดโดยชุมชนไทยในฮ่องกง เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2553
- ปี 2554 - งานทำบุญวันสงกรานต์ จัดโดยวัดหยุนหลง และจัดโดยชุมชนไทย เมื่อวันที่ 13 เมษายน 2554
- งานวันสงกรานต์ จัดโดยวัดไทหว่อ เมื่อวันที่ 17 เมษายน 2554
  - งานวันลอยกระทง จัดโดยสมาคมเพื่อนไทยในฮ่องกง เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2554
  - งานเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จัดโดยชุมชนไทยในฮ่องกง เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2555
- ปี 2555 - งานทำบุญวันเข้าพรรษา จัดโดยวัดไทหว่อ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2555
- งานวันแม่ จัดโดยวัดธรรมกายฮ่องกง เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2555

- งานทำบุญวันออกพรรษา จัดโดยวัดไทหว่อ และวัดธรรมกายฮ่องกง เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2555 และวัดฮ่องกงธัมมาราม เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2555
- งานเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จัดโดยชุมชนไทย ในฮ่องกง เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2555
- งานกฐินพระราชทาน วัดพุทธธรรมาราม เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2555

3.4.2 จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมและโครงการฝึกอบรมวิชาชีพของสมาคม/กลุ่มคนไทย

ที่ผ่านมา สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้สนับสนุนงบประมาณบางส่วนแก่สมาคมต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมที่แสดงออกประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญของไทย อาทิ งานเทศกาลสงกรานต์ งานเทศกาลลอยกระทง โดยเฉพาะงานวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม

นอกจากนี้ ยังได้สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการฝึกอบรมวิชาชีพของสมาคมไทยด้วย แม้ว่าบางสมาคม/กลุ่มคนไทย จะได้มีการเรียกเก็บเงินค่าเรียนจากผู้สนใจร่วมเรียน ในหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเช่าสถานที่ ค่าตอบแทนสำหรับวิทยากร และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน แต่ก็เรียกเก็บเพียงเล็กน้อย เพื่อให้เป็นภาระต่อผู้เรียนซึ่งมีรายได้ต่อเดือนไม่มากนัก ดังนั้น สถานกงสุลใหญ่ฯ ณ เมืองฮ่องกง จึงได้เข้าไปมีบทบาทในการสนับสนุนกิจกรรมของสมาคม/กลุ่มคนไทยเหล่านั้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยได้จัดสรรงบประมาณซึ่งได้รับจากกระทรวงการต่างประเทศในการสนับสนุนโครงการฝึกวิชาชีพ อย่างไรก็ตามที่ สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้รับจัดสรรจากกระทรวงการต่างประเทศยังน้อยกว่าที่สมาคม/กลุ่มคนไทยเสนอขอรับการสนับสนุนอยู่มาก กล่าวคือ

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบงบประมาณที่สมาคมไทยเสนอเพื่อดำเนินโครงการฝึกอบรมวิชาชีพ และงบประมาณที่สถานกงสุลใหญ่ฯ ณ เมืองฮ่องกง ได้รับจัดสรรจากกระทรวงการต่างประเทศ ในช่วงปี 2553-2555

ปีงบประมาณ	งบประมาณที่สมาคมไทยเสนอขอ	งบประมาณที่กระทรวงการต่างประเทศจัดสรรให้
2553	98,000 ดอลลาร์ฮ่องกง	50,000 ดอลลาร์ฮ่องกง
2554	86,300 ดอลลาร์ฮ่องกง	41,561.96 ดอลลาร์ฮ่องกง
2555	110,600 ดอลลาร์ฮ่องกง	49,799.50 ดอลลาร์ฮ่องกง

ดังนั้น สถานกงสุลใหญ่ฯ จึงได้วางหลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณให้แก่สมาคม/กลุ่มคนไทย โดยในเบื้องต้นได้ขอให้แต่ละสมาคม/กลุ่มคนไทย ตัดลดหลักสูตรที่จะเปิดอบรมลงและพยายามให้มีหลักสูตรที่เปิดอบรมซ้ำซ้อนกันน้อยที่สุด จากนั้นสถานกงสุลใหญ่ฯ จึงจัดสรร

งบประมาณให้แก่แต่ละสมาคมโดยพิจารณาจากหลักสูตรที่เปิดอบรม จำนวนชั่วโมงต่อหลักสูตร และจำนวนผู้เข้ารับการอบรม ดังปรากฏตามตารางที่ 5-7

ตารางที่ 5 ปี 2553 สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น จำนวน 50,000 ดอลลาร์ฮ่องกง และได้จัดสรรให้แก่สมาคม/กลุ่มคนไทย ดังนี้

ผู้ดำเนินการ / จำนวนผู้เข้ารับการอบรม (งบประมาณที่ได้รับจัดสรร)	หลักสูตรวิชาชีพที่เปิดอบรม / จำนวนชั่วโมง
สมาคมเพื่อนไทยในฮ่องกง / 50 คน (9,500 ดอลลาร์ฮ่องกง)	1. ภาษาไทย / 18 ชั่วโมง 2. ภาษาอังกฤษ / 18 ชั่วโมง 3. การเขียนลายไทย / 18 ชั่วโมง 4. การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว / 18 ชั่วโมง 5. การเสริมสวยเบื้องต้น / 18 ชั่วโมง
สหภาพแรงงานไทยในฮ่องกง / 90 คน (16,500 ดอลลาร์ฮ่องกง)	1. คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน/การพิมพ์ / 18 ชั่วโมง 2. ภาษาอังกฤษ / 18 ชั่วโมง 3. ภาษาจีนกวางตุ้ง / 18 ชั่วโมง 4. การวาดแผนโบราณ / 18 ชั่วโมง 5. การเสริมสวย (แต่งหน้า-ทำผม) / 18 ชั่วโมง
สมาคมรวมไทยในฮ่องกง / 125 คน (19,000 ดอลลาร์ฮ่องกง)	1. ภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน / 24 ชั่วโมง 2. ภาษาจีนกลาง / 24 ชั่วโมง 3. ภาษาจีนกวางตุ้ง / 24 ชั่วโมง 4. การตัดเย็บเสื้อผ้า / 24 ชั่วโมง 5. การวาดแผนไทย / 24 ชั่วโมง
กลุ่มนางสุทิน เหล่าวงศ์โคตร / 50 คน (5,000) ดอลลาร์ฮ่องกง	1. การทำผม/เสริมสวย / 45 ชั่วโมง 2. การแกะสลักผัก-ผลไม้ / 45 ชั่วโมง 3. การปักเลื่อมเสื้อผ้า / 45 ชั่วโมง

ตารางที่ 6 ปี 2554 สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น จำนวน 41,561.96 ดอลลาร์ฮ่องกง และได้จัดสรรให้แก่สมาคม/กลุ่มคนไทย ดังนี้

ผู้ดำเนินการ / จำนวนผู้เข้ารับการอบรม (งบประมาณที่ได้รับจัดสรร)	หลักสูตรวิชาชีพที่เปิดอบรม / จำนวนชั่วโมง
สมาคมเพื่อนไทยในฮ่องกง / 50 คน (8,561.96 ดอลลาร์ฮ่องกง)	1. ภาษาไทย / 18 ชั่วโมง 2. ภาษากวางตุ้ง / 18 ชั่วโมง 3. งานใบตอง / 18 ชั่วโมง 4. งานเย็บปัก / 18 ชั่วโมง 5. การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว / 18 ชั่วโมง 6. การแต่งหน้าขั้นพื้นฐาน / 18 ชั่วโมง
สหภาพแรงงานไทยในฮ่องกง / 90 คน (13,000 ดอลลาร์ฮ่องกง)	1. คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐาน / 24 ชั่วโมง 2. การเสริมสวย (แต่งหน้า-ทำผม) / 24 ชั่วโมง
สมาคมรวมไทยในฮ่องกง / 100 คน (15,000 ดอลลาร์ฮ่องกง)	1. ภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน / 24 ชั่วโมง 2. ภาษาจีนกวางตุ้ง / 24 ชั่วโมง 3. การตัดเย็บเสื้อผ้า / 24 ชั่วโมง 4. การนวดสอนแผนไทยและนวดเท้า / 24 ชั่วโมง
นางสุทิน เหล่าวงศ์โคตร / 60 คน (5,000) ดอลลาร์ฮ่องกง	1. การแกะสลักผัก-ผลไม้ / 12 ชั่วโมง 2. การทำผม/เสริมสวย / 12 ชั่วโมง 3. การทำอาหารจีนและขนม / 12 ชั่วโมง

ตารางที่ 7 ปี 2555 สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้รับงบประมาณรวมทั้งสิ้น จำนวน 49,799.50 ดอลลาร์ฮ่องกง และได้จัดสรรให้แก่สมาคม/กลุ่มคนไทย ดังนี้

ผู้ดำเนินการ / จำนวนผู้เข้ารับการอบรม (งบประมาณที่ได้รับจัดสรร)	หลักสูตรวิชาชีพที่เปิดอบรม / จำนวนชั่วโมง
สมาคมเพื่อนไทยในฮ่องกง / 50 คน (11,000 ดอลลาร์ฮ่องกง)	1. ภาษาไทย / 20 ชั่วโมง 2. งานเย็บใบตอง / 20 ชั่วโมง 3. งานเย็บปัก / 20 ชั่วโมง 4. การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว / 20 ชั่วโมง
สหภาพแรงงานไทยในฮ่องกง / 90 คน (15,000 ดอลลาร์ฮ่องกง)	1. การใช้คอมพิวเตอร์ / 24 ชั่วโมง 2. ตัดผม / 24 ชั่วโมง 3. ทำอาหาร / 24 ชั่วโมง 4. ถ่ายภาพ / 24 ชั่วโมง
สมาคมรวมไทยในฮ่องกง / 110 คน (17,000 ดอลลาร์ฮ่องกง)	1. ภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน / 24 ชั่วโมง 2. ภาษาจีนกวางตุ้งจีนกลางสำหรับใช้ใน ชีวิตประจำวัน / 24 ชั่วโมง 3. นวดแผนไทยและนวดเท้าเพื่อสุขภาพ / 24 ชั่วโมง 4. วัฒนธรรมไทยสำหรับเยาวชน / 24 ชั่วโมง
สมาคมสตรีไทย รวมกับ กลุ่มนางสุทิน เหล่าวงศ์โคตร / 80 คน (6,799.55) ดอลลาร์ฮ่องกง	1. ภาษาจีนกลางขั้นพื้นฐาน / 24 ชั่วโมง 2. ประดิษฐ์ใบตอง / 24 ชั่วโมง 3. ทำอาหารและขนม / 24 ชั่วโมง 4. นวดแผนไทยและนวดเท้าเพื่อสุขภาพ / 24 ชั่วโมง 5. เสริมสวย / 24 ชั่วโมง

3.5 การสัมภาษณ์ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ที่สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ในช่วงที่ ทำการศึกษา

3.5.1 การสัมภาษณ์นายจักรี ศรีชวนะ อธิบดีกรมพิธีการทูต²⁴ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ระหว่างเมษายน 2554 - พฤศจิกายน 2556 โดยนายจักรีฯ ให้ความเห็นว่า

1) การแบ่งกลุ่มคนไทยในฮ่องกงออกเป็น 3 กลุ่มตามศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าว ทำให้สามารถมองเห็นภาพรวมของชุมชนไทยได้ชัดเจนขึ้น และเห็นด้วยว่า คนไทยในกลุ่มแรกและกลุ่มที่สองขาดความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของคนไทย เนื่องจากแต่ละคนต่างมีงานหรือธุรกิจของตนที่ต้องรับผิดชอบ ในขณะที่เดียวกันก็ยังมองไม่เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม หรืออาจกล่าวได้ว่า ขาดแรงจูงใจ กอปรกับสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ก็ยังไม่ได้ reach out ไปถึงคนไทยทั้ง 2 กลุ่มข้างต้นมากนัก โดยเฉพาะกลุ่มที่สอง ซึ่งในช่วงที่ตน

²⁴ สัมภาษณ์ จักรี ศรีชวนะ, อธิบดีกรมพิธีการทูต, 17 มิถุนายน 2557.

ดำรงตำแหน่งอยู่ก็มีความพยายามที่จะดำเนินกิจกรรมเพื่อเชื่อมโยงคนไทยในกลุ่มแรก โดยจัดกิจกรรมแข่งขันกีฬาโบว์ลิ่งเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ และได้ผลเป็นที่น่าพอใจ คือ นอกจากจะทำให้เจ้าหน้าที่สถานกงสุลใหญ่ฯ รู้จักสนิทสนมกับคนไทยในกลุ่มแรกมากขึ้นแล้ว ยังทำให้คนไทยในกลุ่มแรกรู้จักกันและกันมากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตาม โดยที่ตนต้องเดินทางกลับประเทศเพื่อรับตำแหน่งใหม่ ทำให้การดำเนินการต่อเนื่องหรือขยายผลในเรื่องนี้ต้องหยุดชะงักลง สำหรับคนไทยในกลุ่มที่สอง ต้องยอมรับว่า สถานกงสุลใหญ่ฯ ยังไม่ได้พยายามเข้าถึงคนไทยกลุ่มนี้อย่างจริงจัง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ประกอบธุรกิจร้านค้า ร้านอาหาร ซึ่งแต่ละวันจะทุ่มเทเวลาไปในการดูแลกิจการของตน จนไม่มีเวลาที่จะสนใจไปทำกิจกรรมอื่น อย่างไรก็ตาม คนกลุ่มนี้ก็ยินดีที่จะให้ความร่วมมือและการสนับสนุนด้านการเงินสำหรับการจัดกิจกรรมในโอกาสต่าง ๆ แทนการเข้าร่วมด้วยตนเอง

2) ส่วนการรวมคนไทยทั้ง 3 กลุ่มเข้าด้วยกัน ในขั้นนี้เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากความแตกต่างทั้งทางด้านพื้นฐานการศึกษา ความคิด และทัศนคติของแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้ ในบางกลุ่มก็มีข้อจำกัดของตนเอง อาทิ การแยกออกเป็นกลุ่มย่อย (sub group) ซึ่งทำให้เกิดความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงคิดว่า สิ่งที่สามารถทำได้ในเบื้องต้นคือ การเชื่อมโยงคนไทยทั้ง 3 กลุ่มเข้าด้วยกัน โดยสถานกงสุลใหญ่ฯ ต้องแสดงบทบาทในการเป็นสะพาน (bridge) ทั้งนี้ในเบื้องต้น สถานกงสุลใหญ่ฯ อาจอาศัยการจัดกิจกรรมเป็นตัวเชื่อมโยง เช่น การจัด Thai Day โดยสถานกงสุลใหญ่ฯ เป็นแกนนำหลักในการจัด แล้วระดมความร่วมมือจากคนไทยทุกกลุ่มเข้าร่วมตามศักยภาพและความถนัด หากกิจกรรมประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับและกลายเป็นกิจกรรมประจำปีของฮ่องกงได้ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจร่วมกัน และน่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะเชื่อมโยงคนไทยทั้ง 3 กลุ่มให้ใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้นได้

3) ส่วนคำถามที่ว่า การที่ธนาคารไทยในฮ่องกงสนใจแต่การดำเนินธุรกิจ ไม่สนใจกับการดำเนินกิจกรรมในลักษณะ Corporate Social Responsibility หรือ CSR ให้แก่คนไทยในกลุ่มที่สามเนื่องจากไม่ได้เป็นกลุ่มลูกค้าที่อยู่ในความสนใจ จึงไม่เห็นประโยชน์ที่ได้จากการนี้ ตนเห็นว่า ไม่น่าจะเกี่ยวข้องกัน เพราะการที่คนไทยในกลุ่มที่สามใช้บริการโพลีกันในการโอนเงินกลับประเทศไทยแทนที่จะใช้บริการผ่านธนาคารกรุงเทพ (ซึ่งให้บริการลูกค้าบุคคลด้วย) ก็ด้วยเพราะความสะดวกมากกว่า เนื่องจากผู้ช่วยแม่บ้านไทยส่วนใหญ่หยุดงานวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันที่ธนาคารปิดทำการ นอกจากนี้ สาขาของธนาคารกรุงเทพมีอยู่เพียง 2 สาขา คือ สาขานานนาธาน ย่านเหยาหมาเต้ (ใกล้กับย่านจิมซาจุ่ย) ฝั่งเกาลูน และสำนักงานใหญ่ที่ตั้งอยู่ย่านเซ็นทรัล ฝั่งฮ่องกง ในขณะที่ผู้ช่วยแม่บ้านไทยส่วนใหญ่จะใช้เวลาในวันหยุดรวมกลุ่มกันบริเวณย่านเกาลูนซิตี (เกาหลงแสง) ซึ่งเป็นบริเวณที่มีร้านขายสินค้าไทยและร้านอาหารไทยตั้งอยู่มากมาย รวมถึงร้านที่เป็นโพลีกัน สำหรับเรื่องที่คนไทยในกลุ่มแรกไม่ให้ความสนใจกับการเข้าร่วมกิจกรรม CSR ที่จัดโดยคนไทยกลุ่มที่สาม ก็อาจเป็นไปได้ว่า ยังไม่มีการจุดประกายในเรื่องนี้ ซึ่งก็เป็นหน้าที่ของสถานกงสุลใหญ่ฯ อีกเช่นกัน

4) สำหรับเรื่องที่ว่า ควรรวมสมาคม/กลุ่มคนไทย ที่จัดตั้งขึ้นโดยคนไทยกลุ่มที่สามเข้าด้วยกัน เพื่อความสะดวกและความคุ้มค่าด้านงบประมาณที่ใช้ไปในการจัดโครงการฝึกอบรมด้านวิชาชีพหรือไม่ นายจักรีฯ เห็นว่า คงเป็นไปได้ยากที่จะให้รวมตัวกันจนเหลือเพียงสมาคมเดียว เนื่องจากการรวมกลุ่มกันขึ้นเป็นสมาคมเกิดจากความนิยมชมชอบเพื่อนในกลุ่มหรือผู้นำกลุ่ม ดังนั้น สิ่งที่สถานกงสุลใหญ่ฯ สามารถทำได้คือ การชักจูง/เชื่อมโยงให้แต่ละสมาคมจัดกิจกรรมร่วมกัน โดยมี

เป้าหมายเบื้องต้น (bottom line) ว่า แม้จะมีสมาคมไทยหลายกลุ่ม และแต่ละกลุ่มอาจมีความขัดแย้งกันบ้างในเรื่องการดำเนินกิจกรรมบางอย่าง แต่ก็ไม่เคยปรากฏว่ามีความแตกแยกเกิดขึ้น

อย่างไรก็ดี นายจักรีฯ ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า แม้ว่าในระยะเวลาอันใกล้จะยังไม่สามารถโน้มน้าวให้สมาคมไทยรวมกันจัดโครงการฝึกอบรมวิชาชีพได้ แต่สถานกงสุลใหญ่ฯ คงต้องมีมาตรการในการประเมินอย่างจริงจังถึงความคุ้มค่าที่ได้จากการจัดฝึกอบรมฯ ของแต่ละสมาคม/กลุ่มคนไทย เมื่อเทียบกับงบประมาณที่จัดสรรให้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาต่อยอดสำหรับสมาชิกเดิม และมีสมาชิกใหม่ ๆ เข้าร่วมการฝึกอบรมเพิ่มขึ้น หากโครงการฝึกสอนวิชาชีพของสมาคม/กลุ่มคนไทยใดไม่ผ่านการประเมิน ก็จะไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถานกงสุลใหญ่ฯ

3.5.2 การสัมภาษณ์นางสาวเพ็ญประภา ภูรินทร์ นักการทูตชำนาญการ กรมอเมริกา และแปซิฟิกใต้²⁵ ซึ่งดำรงตำแหน่งกงสุล ณ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮองกง ระหว่างวันที่ 16 มิถุนายน 2552 ถึง 30 มิถุนายน 2556 โดยได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ดูแลรับผิดชอบเรื่องเกี่ยวกับชุมชนไทยในฮองกง ให้ความเห็นว่า ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งจัดโดยสมาคม/กลุ่มคนไทยในฮองกงอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการจัดกิจกรรมโดยคนไทยกลุ่มที่สาม เพื่อส่งเสริมการรวมตัว ความสามัคคี และแสดงพลังของกลุ่ม อาทิ การจัดงานเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางศาสนา งานเฉลิมพระชนมพรรษา งานประเพณี กิจกรรมการกุศล ในขณะที่คนไทยกลุ่มที่สองจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ ในลักษณะของการสนับสนุนงบประมาณและเข้าไปมีส่วนร่วมบ้างแต่ไม่มากนัก อาทิ การเข้าร่วมงานเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 5 ธันวาคม กลืนพระราชทาน การหล่อเทียนพรรษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่คนไทยกลุ่มที่สองให้ความสนใจ หากเป็นกิจกรรมเพื่อเฉลิมฉลองประเพณีและวัฒนธรรมทั่วไป ก็มักจะไม่ได้เข้าร่วม เนื่องจากขาดแรงจูงใจ และมองไม่เห็นถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ในส่วนของประเด็นการส่งเสริมการรวมตัวกันของสมาคมไทยที่มีอยู่ 4 สมาคมเข้าด้วยกันนั้น คงเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากแต่ละสมาคมมีปัจจัยการรวมตัวที่แตกต่างกัน อาทิ วัตถุประสงค์ของการรวมตัว พื้นฐานความรู้/การศึกษา บุคลิกลักษณะของผู้นำกลุ่ม และประเพณีการถือปฏิบัติของแต่ละกลุ่มที่มีมายาวนาน ทำให้การรวมสมาคมทั้ง 4 สมาคมให้กลายเป็นสมาคมเดียวกันเป็นไปได้ยาก รวมทั้งเห็นว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการรวมตัว คือ แต่ละสมาคมต้องการแสดงออกถึงตัวตนและการดำรงอยู่ของสมาคมของตน ที่มีมานานจนกลายเป็นค่านิยมกลุ่มที่ต้องรักษาไว้ การยุบรวมสมาคมของตนเพื่อรวมกับสมาคมอื่น ๆ อาจเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของสมาคมของตน

3.5.3 การสัมภาษณ์นางสาวกนกลักษณ์ โพธิ์ไทรย์ นักการทูตชำนาญการ กรมอาเซียน²⁶ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง กงสุลที่ดูแลรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจ และมีหน้าที่ประสานกับนักธุรกิจ นักการธนาคาร และกลุ่มวิชาชีพไทยในฮองกง ให้ความเห็นว่า คนไทยกลุ่มแรกจะเข้าร่วมกิจกรรมก็ต่อเมื่อสถานกงสุลใหญ่ฯ เป็นผู้จัดและดูว่า ตนจะมีบทบาทหรือได้ประโยชน์จากการเข้าร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ หรือไม่เพียงใด ตัวอย่างเช่น งานเลี้ยงรับรองเนื่องในวันคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม ซึ่งสถานกงสุลใหญ่ฯ เป็นเจ้าภาพ แต่ยังไม่เคยเข้าร่วมจัดกิจกรรมไทยอื่น ๆ หรือแม้แต่สนับสนุนงบประมาณ เนื่องจากไม่อยู่ในความสนใจในอันดับต้น ๆ ของคนไทยกลุ่มแรก

²⁵ สัมภาษณ์ เพ็ญประภา ภูรินทร์, นักการทูตชำนาญการ, 17 มิถุนายน 2557.

²⁶ สัมภาษณ์ กนกลักษณ์ โพธิ์ไทรย์, นักการทูตชำนาญการ, 17 มิถุนายน 2557.

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลโดย SWOT Analysis

การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ในลักษณะรูปธรรมและนามธรรมที่สามารถเอื้อประโยชน์หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งปัจจัยที่เป็นเชิงบวก จะเรียกว่า "โอกาส" (Opportunities) และปัจจัยที่เป็นเชิงลบ จะเรียกว่า "อุปสรรค" (Threats)

การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสถานกงสุลใหญ่ฯ ซึ่งปัจจัยที่เป็นเชิงบวก จะเรียกว่า "จุดแข็ง" (Strength) และปัจจัยที่เป็นเชิงลบจะเรียกว่า "จุดอ่อน" (Weakness)

3.6.1 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

3.6.1.1 สถานที่ตั้งของเมืองฮ่องกงอยู่ไม่ห่างจากประเทศไทยมากนัก ใช้เวลาในการเดินทางโดยเครื่องบินเพียงประมาณ 2.5 ชั่วโมง การเดินทางสะดวก เนื่องจากมีเที่ยวบินไป-กลับ ประเทศไทย-ฮ่องกงวันละหลายสิบเที่ยว (ยังไม่รวมเครื่องบินเช่าเหมาลำ) ทำให้คนไทยบางส่วน โดยเฉพาะคนไทยในกลุ่มแรกและกลุ่มที่สอง ซึ่งมีศักยภาพด้านการเงิน สามารถเดินทางไป-กลับ ประเทศไทย-ฮ่องกงได้ทุกเมื่อที่ต้องการ จึงมองไม่เห็นถึงประโยชน์หรือความจำเป็นจากการรวมตัวกัน หรือเข้าร่วมในกิจกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นไทย แตกต่างจากชุมชนไทยที่อยู่ไกลจากประเทศไทย ซึ่งเมื่อนานวันเข้าจะรู้สึกโหยหาคิดถึงความเป็นไทย และอยากแสดงตัวตนความเป็นไทยออกมา โดยเข้าร่วมสมาคมไทยหรือกิจกรรมที่สมาคมไทยจัดขึ้น

3.6.1.2 หน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงาน สถานกงสุลใหญ่ฯ มีหน่วยงานจากกระทรวงอื่น ๆ ที่มีสำนักงานอยู่ที่เมืองฮ่องกงให้การสนับสนุน ได้แก่ สำนักงานกงสุลฝ่ายแรงงาน สำนักงานกงสุลฝ่ายการพาณิชย์ สำนักงานกงสุลฝ่ายศุลกากร และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สำนักงานฮ่องกง) ซึ่งให้ความร่วมมือกับสถานกงสุลใหญ่ฯ เป็นอย่างดีในการดำเนินงานต่าง ๆ

3.6.1.3 งบประมาณที่สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้รับจัดสรรจากกระทรวงการต่างประเทศเพื่อสนับสนุนโครงการฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ มีความไม่แน่นอน และมีแนวโน้มที่จะได้รับจัดสรรลดลง โดยในปี 2557 ไม่ได้รับการจัดสรร ทำให้ต้องแบ่งปันงบประมาณจากส่วนอื่นมาให้แทน แต่ก็ไม่มากนัก เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและไม่ให้ชุมชนไทยโดยเฉพาะในกลุ่มที่สามเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจว่า ทางชาวไทยไม่ได้ใส่ใจหรือให้ความสนใจกับการดำเนินกิจกรรมในทางสร้างสรรค์ของตน

3.6.1.4 การจัดตั้งและการดำเนินการของสมาคมไทย การรวมกลุ่มของแรงงานไทยในฮ่องกงจัดตั้งเป็นสมาคม เกิดจากสมาชิกในแต่ละสมาคมมีความสัมพันธ์ต่อกันเป็นส่วนตัว มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการปะทะสังสรรค์กัน และมีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันมาก่อน จากนั้นจึงได้ยกระดับการรวมตัวกันขึ้นเป็นสมาคม โดยมีความตั้งใจที่จะใช้ประสบการณ์และความสามารถที่มีอยู่เพื่อช่วยเหลือสมาชิก และเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาทักษะและความสามารถของสมาชิกให้เพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ของสมาชิกเอง โดยมีแรงจูงใจคือ ต้องการปกป้องและช่วยเหลือซึ่งกันและกันจากการเอาเปรียบของนายจ้าง และต้องการเวทีในการแสดงออก เพื่อการยอมรับนับถือหรือการยกย่องจากบุคคลอื่น อย่างไรก็ตาม การที่แต่ละสมาคมมีจุดเริ่มต้นจากความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ดีของสมาชิก ทำให้แต่ละสมาคมมีความเป็นตัวของตัวเองสูง บางครั้งเกิดความขัดแย้งหรือขัดผลประโยชน์ระหว่างสมาคมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้ สมาคมไทย

ที่มีอยู่เกิดจากการรวมตัวของแรงงานไทย จึงทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณและความสามารถในการดำเนินงานในบางเรื่อง ในขณะที่กลุ่มคนไทยที่มีศักยภาพทางสังคมและเศรษฐกิจอยู่ในระดับกลางและระดับสูงไม่ได้เข้าร่วมในสมาคมหรือในกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากขาดแรงจูงใจ มองไม่เห็นประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมที่จะได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ กลุ่มคนไทยที่มีศักยภาพระดับกลางอาจให้การสนับสนุนด้านการเงินในการดำเนินกิจกรรมของสมาคมต่าง ๆ บ้าง

3.6.2 การวิเคราะห์ปัจจัยภายในหรือสภาพแวดล้อมภายใน

เป็นการวิเคราะห์สภาพภายในขององค์กร เป็นการตรวจสอบสมรรถนะขององค์กรที่จะช่วยบ่งชี้ถึงจุดแข็งที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ กับจุดอ่อนที่จะต้องแก้ไข ถึงแม้ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกอาจมีโอกาส แต่ถ้าหากภายในองค์กรขาดความพร้อม การดำเนินงานก็ยากที่จะประสบความสำเร็จได้

สำหรับแนวทางการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในโดยทั่วไป จะพิจารณาจากตัวแบบ 7 ปัจจัย (7S Model) ของ R. Waterman คือ กลยุทธ์ (Strategy) ระบบ (System) โครงสร้าง (Structure) บุคลากร (Staff) ทักษะ (Skill) สไตล์ (Style) และค่านิยมร่วม (Shared valued)

3.6.2.1 กลยุทธ์ขององค์กร (Strategies) สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission/Strategic Objectives) และเป้าหมายหลัก (Key Strategic Objectives) ไว้ใน Mission Statement ของสถานกงสุลใหญ่ฯ อย่างสอดคล้องยุทธศาสตร์ของกระทรวงการต่างประเทศและนโยบายของรัฐบาล โดยได้กำหนดพันธกิจหลักในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนไทยไว้ว่า “การดำเนินการทูตเพื่อประชาชน ดูแล ค้ำครอง และส่งเสริมผลประโยชน์ของคนไทยและแรงงานไทย โดยการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของการให้บริการด้านกงสุลและคุ้มครองคนไทย เสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีของชุมชนไทย และเสริมสร้างความเชื่อมั่นและทัศนคติที่ดีของชุมชนไทยต่อสถานกงสุลใหญ่ฯ”

อย่างไรก็ดี แม้จะมีการวางกลยุทธ์ไว้แล้วอย่างชัดเจน แต่การที่สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ไม่ได้ให้ความสำคัญในลำดับต้นกับการดำเนินการในเรื่องนี้ จึงไม่ได้มีการศึกษา/วิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการในอย่างจริงจัง ทำให้ขาดการวางแผนในเชิงรุกที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา กลยุทธ์ที่วางไว้จึงไม่สามารถดำเนินการให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดได้

3.6.2.2 ระบบการปฏิบัติงาน (System) สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ ระบบการปฏิบัติงานยังต้องยึดถือกฎหมายและระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ซึ่งยังไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานในต่างประเทศ บางครั้งทำให้เกิดความไม่คล่องตัว เกิดความล่าช้าไม่ทันเหตุการณ์ รวมทั้งระบบฐานข้อมูลของคนไทยที่พำนักอยู่ในฮ่องกงยังขาดความครบถ้วนสมบูรณ์ และขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากคนไทยในฮ่องกงส่วนใหญ่จะไม่ติดต่อหรือให้ข้อมูลกับสถานกงสุลใหญ่ฯ หากไม่มีความจำเป็นเกี่ยวกับการขอหนังสือเดินทางหรืองานด้านสัญชาติ/นิติกรณ์ต่าง ๆ ดังนั้น แนวทางการดำเนินงานของสถานกงสุลใหญ่ฯ จึงควรต้องมีการจัดระบบกระบวนการที่เหมาะสมมีการควบคุมและการประสานงานที่ดีตลอดจนมีกระบวนการจัดเก็บข้อมูลอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3.6.2.3 โครงสร้าง (Structure) ขององค์กร เนื่องจากสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง มีเขตอาณารับผิดชอบการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเขตบริหารพิเศษมาเก๊าด้วย

โครงสร้างความรับผิดชอบของข้าราชการสถานกงสุลใหญ่ฯ ในฝ่ายต่าง ๆ จึงรวมถึงมาเก่าด้วย อย่างไรก็ตาม รายงานฉบับนี้ศึกษาเฉพาะงานของสถานกงสุลใหญ่ฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาศักยภาพให้แก่ชุมชนไทยในฮ่องกง ดังนั้น จึงจะระบุถึงโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับฮ่องกงเท่านั้น สำหรับโครงสร้างของสถานกงสุลใหญ่ฯ ในช่วงที่ทำการศึกษาคือระหว่างปี 2553-2555 มีดังนี้

1) กงสุลใหญ่ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนไทยในฮ่องกง ดูแลการดำเนินงานของสถานกงสุลใหญ่ฯ และสำนักงานกงสุลฝ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายรัฐบาล โดยปกติจะมีวาระประจำการ 4 ปี (แต่ในช่วงที่ทำการศึกษาคือ ปี 2553-2555 มีการเปลี่ยนแปลงผู้ดำรงตำแหน่งกงสุลใหญ่ฯ จำนวน 2 ครั้ง)

2) รองกงสุลใหญ่ เป็นรองหัวหน้าคณะผู้แทนไทยในฮ่องกง กำกับดูแลงานของทุกฝ่ายในสถานกงสุลใหญ่ฯ และปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงาน (Head of Chancery) ดูแลการบริหารงานด้านบุคคลากร งบประมาณ และอื่น ๆ

3) กงสุลฝ่ายการเมืองและเศรษฐกิจ มีหน้าที่ติดตามและรายงานการดำเนินความสัมพันธ์ไทย-ฮ่องกงด้านการเมืองและเศรษฐกิจ

4) กงสุลฝ่ายสารนิเทศ วัฒนธรรม การศึกษา และชุมชนไทย มีหน้าที่ส่งเสริมภาพลักษณ์และประเพณีวัฒนธรรมไทยในสายตาชาวฮ่องกงและชาวต่างชาติในฮ่องกง ส่งเสริมความสัมพันธ์ไทย-ฮ่องกง ด้านการศึกษา ดูแลนักศึกษไทยในฮ่องกง และประสานงานเพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของสมาคมไทยในฮ่องกง

5) กงสุลฝ่ายกงสุลและพิธีการทูต มีหน้าที่ให้บริการงานด้านหนังสือเดินทาง สัญชาติและนิติกรณ์แก่คนไทยในฮ่องกงและมาเก๊า การให้บริการด้านการตรวจลงตราแก่ชาวท้องถิ่นชาวต่างชาติในฮ่องกงและมาเก๊า งานอำนวยความสะดวกด้านการเยือนหรือแวะผ่านฮ่องกง/มาเก๊าของราชวงศ์ไทย บุคคลสำคัญ และคณะดูงานจากประเทศไทย

6) รองกงสุลฝ่ายการเงิน และรองกงสุลฝ่ายสารบรรณและงานทั่วไป (หมายเหตุ: แต่ตั้งแต่กลางปี 2556 เป็นต้นมา สถานกงสุลใหญ่ฯ ถูกปรับลดเจ้าหน้าที่การทูตลง 1 อัตรา จึงปรับเปลี่ยนการแบ่งงานใหม่เป็น กงสุลฝ่ายกงสุลและพิธีการทูต และกงสุลฝ่ายการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สารนิเทศ การศึกษา และชุมชนไทย)

จากโครงสร้างดังกล่าวจะเห็นว่า งานด้านสมาคมไทยอยู่ในการดูแลของกงสุลฝ่ายสารนิเทศและการศึกษาฯ ในขณะที่งานประสานเชื่อมโยงนักธุรกิจ/นักวิชาชีพไทยในฮ่องกงอยู่ในความดูแลของกงสุลฝ่ายเศรษฐกิจ และงานด้านฐานข้อมูลคนไทยในฮ่องกงอยู่ในความดูแลของกงสุลฝ่ายงานกงสุลและพิธีการทูต ซึ่งแม้งานเหล่านี้จะแบ่งไปตามขอบเขตงานของแต่ละฝ่าย แต่ก็ทำให้งานด้านเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยกระจุกกระจายไปอยู่ในความดูแลของหลายฝ่าย

3.6.2.4 บุคลากร (Staff) ภายใต้นโยบายของรัฐบาลในการประกาศยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ ส่งผลทำให้มีการปรับบทบาท ภารกิจ และขนาดขององค์กรภาครัฐให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดจำนวนข้าราชการ ได้ส่งผลกระทบต่อสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ทั่วโลก กล่าวคือ มีอัตรากำลังข้าราชการไม่เพียงพอกับภาระงานซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้แก้ปัญหาโดยการขออนุมัติจัดจ้างลูกจ้างชั่วคราวท้องถิ่นเข้ามา

สนับสนุนการปฏิบัติงาน ลูกจ้างท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นคนท้องถิ่นหรือคนไทยที่อพยพมาตั้งรกรากในประเทศนั้น ๆ มาเป็นเวลานาน

ในส่วนของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง มีลูกจ้างชั่วคราวที่เป็นคนท้องถิ่นและคนไทยที่มีถิ่นพำนักถาวรในฮ่องกง จำนวน 16 คน ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมปลายพูดภาษาไทยและภาษากวางตุ้งได้ดีเนื่องจากอาศัยอยู่ในฮ่องกงมาเป็นเวลานานและทำงานกับสถานกงสุลใหญ่ฯ มาแล้วกว่า 10 ปี จนบางครั้งเกิดความรู้สึกรังเกียจ ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน บางครั้งขาดการทำงานเป็นทีม ขาดการทำงานเชิงรุก แม้สถานกงสุลใหญ่ฯ จะพยายามหาคนรุ่นใหม่ ๆ มาทดแทนลูกจ้างชั่วคราวที่เกษียณอายุ แต่ก็ทำได้ยาก เนื่องจากอัตราเงินเดือนที่ทางการไทยกำหนดให้ต่ำมากเมื่อเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในฮ่องกง

3.6.2.5 ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skills) บุคลากรสถานกงสุลใหญ่ฯ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในงานที่ตนเองรับผิดชอบเป็นอย่างดี เนื่องจากส่วนใหญ่ปฏิบัติงานกันมาเป็นเวลานานเกินกว่า 10 ปี

3.6.2.6 รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) เนื่องจากสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกงเป็นหน่วยงานราชการ รูปแบบและวัฒนธรรมการทำงานยังมีการทำงานโดยยึดกฎ ระเบียบของทางราชการเป็นหลัก การเปลี่ยนแปลงและพัฒนา จึงต้องใช้เวลาพอสมควร

3.6.2.7 ค่านิยมร่วม (Shared values) การสร้างค่านิยมร่วมภายในองค์กรให้แก่บุคลากรภายในยึดถือสิ่งที่มีคุณค่าควรในแนวทางเดียวกัน เช่น การยึดแนวทางดำเนินงานเชิงรุกและมีทัศนคติที่ดีที่มีการทำงานหรือการให้บริการ เป็นเรื่องที่ควรดำเนินการแม้จะต้องใช้เวลานาน ซึ่งในส่วนของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง บุคลากรยังไม่ได้กำหนดค่านิยมร่วมกัน รวมทั้งยังขาดการร่วมคิดในการกำหนดทิศทางหรือการวางแผนดำเนินงานเนื่องจากบางครั้งมีการกำหนดกรอบงานในหน้าที่อย่างเคร่งครัดมากเกินไป

เมื่อนำผลการวิเคราะห์ตามข้อ 3.6.1 และ 3.6.2 มาจัดทำเป็นตาราง จะได้ดังนี้

ตารางที่ 8 การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง

ปัจจัยภายนอกด้าน	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
สถานที่ตั้งของเมืองฮ่องกง (ข้อ 3.6.1.1)		ตั้งอยู่ใกล้ประเทศไทย การเดินทาง ไปมาสะดวก ทำให้คนไทยบางกลุ่ม ไม่เกิดความรู้สึกความจำเป็นในการ เข้าร่วมกลุ่มหรือร่วมในกิจกรรมที่ แสดงออกถึงความเป็นไทย
หน่วยงานสนับสนุนการ ดำเนินงาน (ข้อ 3.6.1.2)	มีหน่วยงานจากต่างกระทรวงมาตั้ง สำนักงานอยู่ที่เมืองฮ่องกง ซึ่งได้ให้ ความร่วมมือแก่สถานกงสุลใหญ่ฯ ในการดำเนินงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี	
งบประมาณ (ข้อ 3.6.1.3)		งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจาก กระทรวงการต่างประเทศมีความ ไม่แน่นอน และมีแนวโน้มที่จะได้รับ ลดลง
การรวมตัวและดำเนิน กิจกรรมของสมาคมไทย (ข้อ 3.6.1.4)	การรวมตัวเป็นสมาคมเกิดจาก ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในแต่ละ สมาคม มีการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน มีการปะทะสังสรรค์กัน และมีความสนใจในสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน การรวมกลุ่มของแต่ละสมาคมจึงมี ความเข้มแข็งในระดับหนึ่ง	- สมาคมไทยมีความเป็นตัวของตัวเองสูง บางครั้งเกิดความขัดแย้ง หรือขัดผลประโยชน์กัน - สมาคมเกิดจากการรวมตัวของ แรงงานไทยจึงทำให้มีข้อจำกัดใน เรื่องงบประมาณและการ ดำเนินงานในบางเรื่อง ในขณะที่ กลุ่มคนไทยที่มีศักยภาพขาดความ สนใจและขาดแรงจูงใจ

ตารางที่ 9 การวิเคราะห์ปัจจัยภายในของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮองกง

7 S Model	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน(Weaknesses)
Strategy (ยุทธศาสตร์ของ องค์กร) (ข้อ 3.6.2.1)	มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ ชัดเจน สามารถดำเนินการได้ อย่างเป็นรูปธรรม	จัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ในด้าน นี้ในระดับต่ำ ทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ได้แก่ - ขาดการวางแผนให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา - การดำเนินงานยังไม่ครอบคลุมทุก กลุ่มเป้าหมาย - ขาดการวางแผนเชิงรุกที่ชัดเจน - บุคลากรมีภาระงานมาก
Structure (โครงสร้างองค์กร) (ข้อ 3.6.2.2)	- มีการกำหนดโครงสร้างองค์กร ที่ชัดเจน และสายการบังคับ บัญชาที่ชัดเจน - ความร่วมมือระหว่างกันในแต่ละ ฝ่ายพอสมควร - ทีมงานรวมตัวกันและปรับตัว เข้าหากันได้ดี	- งานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็ง ให้ชุมชนไทย อยู่ในความรับผิดชอบของ หลายฝ่าย - ความไม่แน่นอนในเรื่องผู้นำองค์กร เนื่องจากปรับเปลี่ยนบ่อย ผู้ดำรงตำแหน่ง กงสุลใหญ่ฯ บ่อยครั้ง ทำให้ขาดความ ต่อเนื่อง
System (ระบบการ ปฏิบัติงาน) (ข้อ 3.6.2.3)	มีระบบการปฏิบัติงานที่เป็น สากล มีความน่าเชื่อถือ และ ตรวจสอบได้	- ระบบการปฏิบัติงานยังต้องยึดถือกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ซึ่ง บางครั้งไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานใน ต่างประเทศ - ระบบฐานข้อมูลของคนไทยที่อาศัยอยู่ใน ฮองกงยังขาดความครบถ้วน
Staff (บุคลากร) (ข้อ 3.6.2.4)	บุคลากรโดยเฉพาะลูกจ้าง ชั่วคราว มีความรู้และความ ชำนาญงาน เนื่องจากส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานที่สถานกงสุลใหญ่ฯ มากกว่า 10 ปี	- มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายซึ่งเป็นจุดอ่อนทำให้ เกิดความไม่สามัคคีภายในองค์กร - บุคลากรมีน้อย ในขณะที่ภาระงานที่ต้อง รับผิดชอบมีมาก
Skill (ทักษะ ความรู้ ความสามารถ) (ข้อ 3.6.2.5)	บุคลากรมีทักษะในงานที่ได้รับ มอบหมาย เนื่องจากปฏิบัติงาน กันมานาน	ความรู้ความสามารถของบุคลากรยังไม่ได้ถูก นำออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมี ทัศนคติว่า ไม่ใช่งานในหน้าที่

7 S Model	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน(Weaknesses)
Style (รูปแบบการบริหารจัดการและวัฒนธรรมองค์กร) (ข้อ 3.6.2.6)	<ul style="list-style-type: none"> - มีวัฒนธรรมองค์กรแบบเกื้อกูล - กงสุลใหญ่ฯ มีความเป็นผู้นำที่ทำให้บุคลากรร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีมได้ (ในช่วงที่ศึกษา) 	ยังขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานรับผิดชอบ ของกันและกัน
Shared values (ค่านิยมร่วม) (ข้อ 3.6.2.7)		<ul style="list-style-type: none"> - บุคลากรยังไม่ได้กำหนดค่านิยมร่วมกัน - ขาดการคิดร่วมกันในการกำหนดทิศทางการวางแผนดำเนินงาน

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

4.1.1 นโยบายการทูตเพื่อประชาชน

จากผลการศึกษาพบว่า นโยบายการทูตเพื่อประชาชนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยในต่างประเทศ ได้รับการถ่ายทอดลงมาเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศ และสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ได้นำยุทธศาสตร์ดังกล่าวมาระบุเป็นพันธกิจหลักประการหนึ่งที่สถานกงสุลใหญ่ฯ ต้องดำเนินการ อย่างไรก็ตาม ภายใต้นโยบายดังกล่าวยังมีปัญหาดังกล่าวมาอยู่ อันเนื่องมาจากอุปสรรคหลายประการ ทั้งอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่สถานกงสุลใหญ่ฯ ควบคุมได้ยาก และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในสถานกงสุลใหญ่ฯ เอง ซึ่งสถานกงสุลใหญ่ฯ ควรต้องรีบพิจารณาดำเนินการเพื่อขจัดหรือบรรเทาอุปสรรคเหล่านั้น

4.1.2 การรวมกลุ่มของคนไทยในฮ่องกง

หากพิจารณาจากการรวมกลุ่มของสมาคมไทยต่าง ๆ เห็นได้ว่า เป็นการรวมกลุ่มที่มีพื้นฐานมาจากความต้องการในการปกป้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งความต้องการของมวลหมู่สมาชิกในการพัฒนาศักยภาพของตน มีลักษณะของการรวมกลุ่มที่เป็นกิจจะลักษณะ กล่าวคือ มีการรวมกลุ่มมาเป็นเวลานาน แต่ละกลุ่มมีการจัดตั้งเป็นองค์กรที่ไม่ได้แสวงหากำไร

แต่หากพิจารณาจากสัดส่วนของคนไทยฮ่องกงที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมไทย จะพบว่า เป็นสัดส่วนที่น้อยมาก เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคม เป็นคนไทยในกลุ่มที่สามซึ่งมีศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับต่ำ ในขณะที่คนไทยในกลุ่มแรกซึ่งมีศักยภาพในระดับสูงและกลุ่มที่สองซึ่งมีศักยภาพในระดับกลางไม่มีความสนใจที่จะเข้าร่วม เนื่องจากไม่เห็นประโยชน์ แสดงให้เห็นถึงช่องว่างอันเนื่องมาจากสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของคนไทยในฮ่องกง ขณะเดียวกัน คนไทยในกลุ่มแรกและกลุ่มที่สองก็ไม่ได้มีการเชื่อมโยงกันเองภายในกลุ่ม มีเพียงการพบปะพูดคุยกันบางกลุ่มย่อยหรือกลุ่มผู้ที่มีอาชีพเดียวกัน เช่น กลุ่มนักการธนาคารไทย แต่ไม่มีการพบปะสร้างความคุ้นเคยกันระหว่างกลุ่มย่อย คือระหว่างกลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มนักการธนาคาร กลุ่มอาจารย์ และกลุ่มนักวิชาชีพอื่น ๆ เช่นเดียวกับคนไทยในกลุ่มที่สองที่ไม่ได้มีการรวมตัวหรือพบปะพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอภายในกลุ่ม แม้สถานกงสุลใหญ่ฯ จะเคยจัดกิจกรรมแข่งขันโบว์ลิ่งเพื่อให้คนไทยในกลุ่มแรกได้พบปะทำความรู้จักกัน ซึ่งได้ผลเป็นอย่างดี แต่ก็ขาดการสานต่อเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง เนื่องจากขึ้นอยู่กับให้ความสำคัญของกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละท่าน

4.1.3 การดำเนินกิจกรรมของสมาคมไทยในฮ่องกง

ส่วนใหญ่เน้นกิจกรรมภายในสมาคมหรือภายในกลุ่มคนไทย โดยสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง มีส่วนให้การสนับสนุนทั้งด้านการเข้าร่วมกิจกรรมและด้านงบประมาณ ส่วนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น มีการดำเนินการบ้างแต่ก็ไม่มากนัก

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จำแนกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

4.2.1.1 ด้านงบประมาณ

แม้ว่ารัฐบาลและกระทรวงการต่างประเทศจะให้ความสำคัญกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยในต่างประเทศ แต่ในทางกลับกัน งบประมาณที่กระทรวงการต่างประเทศจัดสรรให้แก่สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่เพื่อการนี้กลับมีความไม่แน่นอน เนื่องจากยังไม่มี การจัดตั้งงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนไทยในต่างประเทศโดยตรง แต่แฝงอยู่ในงบประมาณที่กระจายไปอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงานซึ่งจัดลำดับความสำคัญให้แก่ภารกิจนี้แตกต่างกันด้วย ได้แก่ สำนักนโยบายและแผน (งบประมาณค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนกิจกรรมคนไทยในต่างประเทศ) กรมการกงสุล (เงินนอกงบประมาณที่หักจากรายได้ของกระทรวงการต่างประเทศ ร้อยละ 10 ซึ่งส่วนใหญ่ถูกใช้ไปในภารกิจกงสุลสัญจร) ดังนั้น การจัดตั้งงบประมาณประจำปีเพื่อดำเนินภารกิจด้านนี้โดยตรงและให้อยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของหน่วยงานหลักเพียงหน่วยงานเดียว จะสามารถทำให้การบริหารจัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ มีความต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิผลสูงสุดได้

4.2.1.2 ด้านยุทธศาสตร์

1) การกำหนดยุทธศาสตร์ของสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง ในเรื่องนี้ ควรแบ่งตามศักยภาพของคนไทยในแต่ละกลุ่ม (กลุ่มที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ) เพื่อให้การดำเนินการมีเป้าหมายชัดเจนและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2) สถานกงสุลใหญ่ฯ ควรให้ความสำคัญในลำดับต้นกับการดำเนินการในด้านนี้ เนื่องจากชุมชนไทยที่เข้มแข็งจะเป็นเครื่องมือที่ประสิทธิภาพของสถานกงสุลใหญ่ฯ ในการดำเนินภารกิจอื่น ๆ อาทิ การให้ความช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยาก การเผยแพร่ภาพลักษณ์วัฒนธรรมและชื่อเสียงของประเทศไทย การเป็นเครือข่ายประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้คนไทยไปใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร และที่สำคัญที่สุด ชุมชนไทยที่เข้มแข็งและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะสามารถเชื่อมต่อและเป็นหุ้นส่วนกับภาคส่วนต่าง ๆ ของฮ่องกงได้

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

4.2.2.1 ด้านการเชื่อมโยงกลุ่มคนไทย

1) การเชื่อมโยงคนไทยในกลุ่มแรกหรือกลุ่มที่มีศักยภาพระดับสูง ซึ่งเป็นคนไทยที่มีฐานะทางสังคมและมีความมั่นคงในอาชีพการงาน สถานกงสุลใหญ่ฯ ควรจัดให้มีการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนไทยกลุ่มนี้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อดึงให้คนไทยกลุ่มนี้ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนภารกิจของสถานกงสุลใหญ่ฯ นอกจากนี้ ยังควรสนับสนุนให้มีการพบปะกันเอง

ภายในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอแทนการพบปะเฉพาะกลุ่มคนในอาชีพเดียวกัน รวมทั้งสนับสนุนหรือเชื่อมโยงให้คนไทยกลุ่มนี้ได้พบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลชั้นนำของฮ่องกงทั้งภาครัฐและเอกชน เช่นการจัด lunch talk หรือ dinner talk ซึ่งจะเป็นปัจจัยช่วยให้คนไทยกลุ่มนี้เกิดความสนใจและประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมและการรวมกลุ่ม จนอาจนำไปสู่การจัดตั้งเป็นสมาคมในที่สุด

2) การเชื่อมโยงคนไทยในกลุ่มสองหรือกลุ่มที่มีศักยภาพระดับกลาง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเจ้าของร้านอาหารไทยและร้านค้าสินค้าเกษตรและอุปโภคบริโภคที่นำเข้าจากไทย และคนไทยที่สมรสกับคนฮ่องกง คนไทยกลุ่มนี้สนใจกับการทำค้าการมาหากิน มองไม่เห็นประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มใด ๆ หน้าที่บางรายยังมีความขัดแย้งหรือแข่งขันกันในการทำการค้า อย่างไรก็ตามคนไทยกลุ่มนี้ยังให้ความสำคัญกับการปลูกฝังความเป็นไทยให้แก่บุตรหลาน โดยสนับสนุนให้ บุตรหลานเข้ารับการศึกษาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมไทย ดังนั้น สถานกงสุลใหญ่ฯ จึงควรสนับสนุนให้มีฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย โดยร่วมมือกับสถานศึกษาท้องถิ่นที่บุตรหลานไทยเหล่านั้นศึกษาอยู่ หรือริเริ่มกิจกรรมที่จะดึงบุตรหลานไทยให้เข้าร่วม ซึ่งนอกจากจะช่วยปลูกฝังจิตสำนึกของความเป็นไทยและความรู้สึกผูกพันกับประเทศไทยให้เกิดขึ้นแล้ว ยังจะเป็นการเชื่อมโยงบุตรหลานไทย รวมถึงเชื่อมโยงบิดา มารดา ผู้ปกครองเข้าด้วยกันด้วย

3) การเชื่อมโยงคนไทยในกลุ่มสามหรือกลุ่มที่มีศักยภาพระดับต่ำ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งในระดับหนึ่งอยู่แล้ว เห็นได้จากการตัวกันจัดตั้งเป็นสมาคมต่าง ๆ อย่างไรก็ตามความเข้มแข็งของแต่ละสมาคมขึ้นอยู่กับผู้นำด้วย ส่วนความเป็นไปได้ในการรวมสมาคมคนไทยต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เป็นสมาคมเดียวคงดำเนินการได้ยาก เนื่องจากแต่ละสมาคมมีการรวมตัวกันมานานแล้ว อย่างไรก็ตามคนไทยเหล่านี้สามารถร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ ๆ ได้ เช่นงานเฉลิมพระชนพรรษา 5 ธันวาคม ของทุกปี หรืองานที่สถานกงสุลใหญ่ฯ เป็นผู้จัด

4) การเชื่อมโยงกลุ่มคนไทยทั้ง 3 กลุ่ม สถานกงสุลใหญ่ฯ ควรมีบทบาทในการเป็นสะพานเชื่อมโยงกลุ่มคนไทยทั้ง 3 กลุ่มให้รู้จักกันมากขึ้น โดย

- จัดให้มีการพบปะระหว่างเจ้าหน้าที่สถานกงสุลใหญ่ฯ กับคนไทยในทุกกลุ่มอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนให้คนไทยในกลุ่มที่แรกและกลุ่มที่สองมีการพบปะกันภายในกลุ่มอย่างสม่ำเสมอเช่นกัน เพราะจะเป็นการนำไปสู่การรวมตัวจัดตั้งกลุ่มหรือสมาคมได้ในอนาคต

- ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงคนไทยทั้ง 3 กลุ่มได้พบปะทำความรู้จักกันและใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยอาจใช้วัดไทยและกิจกรรมทางศาสนาเป็นจุดเชื่อมโยงรวมทั้งอาจวางแผนให้มีการจัดกิจกรรมที่สามารถรวมคนไทยทุกกลุ่มเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมตามศักยภาพ ทั้งนี้ ในเบื้องต้นอาจเชื่อมโยงผ่านกิจกรรมที่สถานกงสุลใหญ่ฯ เป็นเจ้าภาพ เช่น งาน Thai Day โดยมอบหมายให้คนไทยกลุ่มแรกมีบทบาทในด้านการหาสถานที่จัดงาน การหาเงินทุนสนับสนุน มอบหมายให้คนไทยกลุ่มที่สองซึ่งส่วนใหญ่เป็นเจ้าของร้านค้าหรือร้านอาหารไทยมาร่วมออกร้านขายสินค้าและอาหารไทยในราคาถูก และมอบหมายให้คนไทยกลุ่มที่สามในนามของสมาคมไทยต่าง ๆ มีบทบาทในการจัด/ตกแต่งสถานที่ให้สวยงามเหมาะสม ตลอดจนนำเสนอสิ่งที่น่าสนใจของไทย อาทิ การแกะสลักผัก/ผลไม้ การแสดงศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ความต่อเนื่องของ

การดำเนินกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญ จึงขึ้นอยู่กับสถานกงสุลใหญ่ฯ อีกเช่นกันว่า จะวางแผนให้การจัดกิจกรรม Thai Day มีความต่อเนื่องจนกลายเป็นกิจกรรมประจำปีได้หรือไม่ และสามารถเชื่อมโยงให้คนไทยทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้อย่างไร

4.2.2.2 ด้านการส่งเสริมบทบาทของชุมชนไทยในสังคมฮ่องกง

สนับสนุนให้คนไทยทุกกลุ่มทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น นอกเหนือไปจากกิจกรรมที่เน้นการเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของไทย เพื่อสร้างความยอมรับในชุมชนไทยให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งที่ผ่านมาสมาคมไทยต่าง ๆ ได้มีการดำเนินการอยู่บ้างแล้ว อาทิ การบริจาคโลหิตให้แก่สภาภาษาฮ่องกง การทำความสะอาดถนนย่านเกาลูนซิดี้ ซึ่งเป็นย่านที่คนไทยมักจะมารวมตัวกัน ดังนั้น สถานกงสุลใหญ่ฯ อาจพิจารณาต่อยอดหรือยกระดับกิจกรรมให้ใหญ่ขึ้น เพื่อดึงดูดความสนใจจากสาธารณชนและหน่วยงานท้องถิ่น รวมทั้งต้องเป็นสะพานเชื่อมโยงให้คนไทยในกลุ่มแรกและกลุ่มที่สองได้เข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมด้วย

4.2.2.3 ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินโครงการฝึกอบรมวิชาชีพของสมาคมไทย

1) การดำเนินโครงการฝึกอบรมวิชาชีพที่จัดโดยสมาคมไทย แม้จะเป็นกิจกรรมที่มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความสามัคคีและเพิ่มทักษะให้แก่สมาชิกของสมาคม แต่โดยที่งบประมาณที่สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้รับมีจำนวนจำกัด และมีแนวโน้มลดลงทุกปี และเมื่อพิจารณาจากการที่แต่ละสมาคมต่างมีโครงการฝึกอบรมฯ ของตนเอง ไม่ยอมเข้าร่วมกับสมาคมอื่น ๆ ดังนั้น สถานกงสุลฯ ควรต้องนำการประเมินผลการดำเนินโครงการมาใช้อย่างจริงจัง และวางหลักเกณฑ์ในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในครั้งต่อไปตามผลการประเมินการดำเนินโครงการครั้งที่ผ่านมา หากการดำเนินการของสมาคมใดไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ก็ไม่ควรได้รับการจัดสรรงบประมาณในครั้งต่อไป ซึ่งการจัดสรรงบประมาณตามผลการประเมิน ทางหนึ่งเป็นการผลักดันให้แต่ละสมาคมหันมาให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินโครงการ อีกทางหนึ่งก็จะเป็นการทำให้สมาคมที่ด้อยศักยภาพและความพร้อมน้อยกว่า ต้องสลายตัวเข้าร่วมกับสมาคมที่มีศักยภาพและความพร้อมมากกว่า

2) เสริมสร้างแรงจูงใจให้สมาคมไทยต่าง ๆ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยให้การสนับสนุนทั้งทางด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาสมาคมชุมชนของชาติอื่นที่มีความก้าวหน้า โดยอาจใช้การจัดสรรงบประมาณที่เพิ่มขึ้นเป็นแรงจูงใจ

4.2.2.4 ด้านงบประมาณ

ที่ผ่านมากระทรวงการต่างประเทศจะสนับสนุนงบประมาณประจำปีแก่สมาคมไทยในการดำเนินโครงการฝึกอบรมวิชาชีพผ่านทางสถานกงสุลใหญ่ฯ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและพัฒนาศักยภาพของชุมชนไทย ซึ่งถือว่าได้รับผลสำเร็จในเป็นอย่างดี แต่หากสถานกงสุลใหญ่ฯ สามารถเชื่อมโยงและผลักดันให้สมาคมไทยออกไปมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้นกับคนไทยในกลุ่มแรกและกลุ่มที่สอง รวมถึงองค์กรท้องถิ่น จนสามารถได้รับความเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ ก็อาจได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จากคนไทยสองกลุ่มแรก

และองค์กรส่วนท้องถิ่น โดยไม่ต้องคอยรอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งมีความไม่แน่นอน

4.2.2.5 ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสถานกงสุลใหญ่ฯ

1) สถานกงสุลใหญ่ฯ ควรจัดทำฐานข้อมูลคนไทยให้สมบูรณ์และมีการปรับข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพราะฐานข้อมูลที่ดีจะช่วยให้สถานกงสุลใหญ่ฯวางแผนเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่คนไทยในกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างมีถูกเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ สถานกงสุลใหญ่ฯ จึงควรพิจารณากำหนดแนวทางเชิงรุกในการจัดทำฐานข้อมูลคนไทยในฮ่องกง

2) สถานกงสุลใหญ่ฯ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร และการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยการจัดฝึกอบรม การบริหารค่าตอบแทน การประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งการนำเทคโนโลยีมาทดแทนบุคลากรที่ขาดหายไป

กล่าวโดยสรุป สถานกงสุลใหญ่ฯ ณ เมืองฮ่องกง จะต้องให้ความสำคัญกับดำเนินนโยบายการทูตเพื่อประชาชนในเรื่องนี้จริงใจ โดยการเสริมสร้างการรวมตัวของคนไทยทุกกลุ่มทุกระดับให้เกิดขึ้นและเป็นไปอย่างเข้มแข็ง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการติดต่อกับคนไทยทุกกลุ่มและสมาคมไทยทุกสมาคมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพราะคนไทยในต่างประเทศเปรียบเสมือนเครื่องมือหนึ่งในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฮ่องกง หากเครื่องมือดังกล่าวมีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะหากสามารถมีส่วนร่วมกับฮ่องกงในการดำเนินกิจกรรมที่สร้างสรรค์ได้ ก็จะสามารถมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ของไทยให้เกิดขึ้นในสายตาคนฮ่องกงและคนต่างชาติในฮ่องกง อีกทั้งยังสามารถเชื่อมต่อและเป็นหุ้นส่วนกับภาคส่วนต่าง ๆ ของฮ่องกงได้อีกด้วย ส่งผลโดยรวมต่อความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับฮ่องกงที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

หนังสือ

ทนต์ศักดิ์ คุ่มไชน้ำ และคนอื่น ๆ. การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์, 2534.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่สนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็ง. กรุงเทพฯ, 2544.

งานศึกษาทางวิชาการ

- เกษราพร ทิราวงศ์ และอำนวยการใหญ่ยิ่ง. รายงานการวิจัยการพัฒนาศักยภาพชุมชนบ้านแม่แรม ตำบลเตาปูน อำเภอสองจังหวัดแพร่ ด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2552.
- เฉลิมพล ทันจิตต์. การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยในต่างประเทศ: กรณีศึกษาแรงงานไทยในสิงคโปร์. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักรับราชการการทูต รุ่นที่ 3 กระทรวงการต่างประเทศ, 2554.
- ณรงค์ ศศิธร. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนไทยในต่างประเทศ. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักรับราชการการทูต รุ่นที่ 1 กระทรวงการต่างประเทศ, 2552.
- ดำรง ไคร์ครวญ. คนไทยโพ้นทะเล: ความสำคัญ ยุทธศาสตร์ และประเด็น. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักรับราชการการทูต รุ่นที่ 3 กระทรวงการต่างประเทศ, 2554.
- นโรตม์ สังขมณี. การพัฒนาบทบาทของกระทรวงการต่างประเทศในการเสริมสร้างชุมชนไทยให้เข้มแข็ง กรณีศึกษาภูมิภาคมิดเวสต์ของสหรัฐอเมริกา. รายงานประกอบการฝึกอบรม หลักสูตรนักรับราชการระดับสูง รุ่นที่ 62 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2551.
- บังอร ธรรมสอน. รายงานการถอดบทเรียน แร่งงานอาชีพผู้ช่วยแม่บ้านต่างชาติในฮ่องกง. โครงการพัฒนาความเป็นธรรมทางสังคมเพื่อสังคมสุขภาวะ สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- ปรีชา แก่นสา. บทบาทที่เกื้อหนุนภารกิจบทบาทที่เกื้อหนุนภารกิจทางราชการของชุมชนไทยในต่างประเทศ: กรณีศึกษาชุมชนไทยในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ ณ นครนิวยอร์ก. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล หลักสูตรนักรับราชการการทูต รุ่นที่ 5 กระทรวงการต่างประเทศ, 2555.

บทสัมภาษณ์

กนกลักษณ์ โพธิ์ไทรย์. นักรับราชการชำนาญการ กรมอาเซียน. สัมภาษณ์. วันที่ 17 มิถุนายน 2557 เวลา 15.00-15.30 น.

จักรี ศรีชวนะ. อธิบดีกรมพิธีการทูต. สัมภาษณ์. วันที่ 17 มิถุนายน 2557 เวลา 16.00-18.00 น.

เพ็ญประภา ภูมรินทร์. นักการทูตชำนาญการ กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้. สัมภาษณ์. วันที่ 17 มิถุนายน 2557 เวลา 15.00-15.30 น.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

วรรณา สุตจิตร. ชุมชนคนไทย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://thaiembassybern.org/th/thais.php> [14 มิถุนายน 2557].

ศูนย์ประสานงานการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ. ประมาณการจำนวนคนไทยในต่างประเทศ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.consular.go.th/main/contents/filemanager/จำนวนคนไทย ใน ตปท..pdf](http://www.consular.go.th/main/contents/filemanager/จำนวนคนไทย%20ใน%20ตปท..pdf) [26 กรกฎาคม 2557].

เอกสารอื่น ๆ

กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ, เอกสารการสร้างชุมชนไทยเข้มแข็งในต่างประเทศ. สำนักงานกงสุลฝ่ายแรงงาน สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง. เอกสารสถานการณ์ด้านแรงงานต่างชาติในฮ่องกง. 2557.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายบรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 26 กรกฎาคม 2538.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 11 ธันวาคม 2539.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 20 พฤศจิกายน 2540.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 26 กุมภาพันธ์ 2544.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 23 มีนาคม 2548.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 3 พฤศจิกายน 2549.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา กระทรวงการต่างประเทศ 30 ธันวาคม 2551.

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา 23 สิงหาคม 2554.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวสุรีย์ ไตรรัตนนุกุล
การศึกษา	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วิทยาศาสตร์ทั่วไป) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศิลปศาสตรบัณฑิต (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การระหว่างประเทศและการทูต) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ Master of Art (International Conflict Analysis) University of Kent (Brussels, Belgium)
ประวัติการรับราชการ	<p>2534 เจ้าหน้าที่การทูต 3 กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานปลัดกระทรวง</p> <p>2536 เจ้าหน้าที่การทูต 4 กองเอเชียตะวันออก 2 กรมเอเชียตะวันออก</p> <p>2538 เลขานุการอาวุโส สำนักงานการค้าและเศรษฐกิจไทย (ไทเป)</p> <p>2542 เจ้าหน้าที่การทูต 6 กองเอเชียตะวันออก 3 กรมเอเชียตะวันออก</p> <p>2543 เจ้าหน้าที่การทูต 6 กองเอเชียตะวันออก 1 กรมเอเชียตะวันออก</p> <p>2545 เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์</p> <p>2546 เจ้าหน้าที่การทูต 6 กองหนังสือเดินทาง กรมการกงสุล</p> <p>2550 เจ้าหน้าที่การทูต 7 สำนักบริหารบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวง</p> <p>2552 รองกงสุลใหญ่ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่องกง</p> <p>2555-ปัจจุบัน เลขานุการกรม กรมองค์การระหว่างประเทศ</p>
ตำแหน่งปัจจุบัน	เลขานุการกรม กรมองค์การระหว่างประเทศ